

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Katedra biotechnických úprav krajiny

**Fakulta životního
prostředí**

**Vnímání těžby štěrkopísku místními obyvateli: případová studie
v dobývacím prostoru Dolní Bousov**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Markéta Hendrychová, Ph.D

Bakalant: Jaroslav Prokůpek

Praha 2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jaroslav Prokůpek

Územní technická a správní služba

Název práce

Vnímání těžby štěrkopísku místními obyvateli: případová studie v dobývacím prostoru Dolní Bousov

Název anglicky

Percep on of gravel mining by local residents: a case study in Dolní Bousov

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je zjistit vnímání těžby štěrkopísku místními obyvateli ve vybraném území České republiky. Práce vyhodnotí, jak obyvatelé vnímají pozitivní i negativní dopady těžby a jak těžba zasahuje do jejich percepčního prostoru.

Metodika

Bakalářská práce bude prováděna formou studie a bude provedena v katastrálních územích dotčených současným dobývacím prostorem Dolní Bousov a jeho plánovaným rozšířením. Práce si klade za cíl zjistit vnímání těžby štěrkopísku místními obyvateli pomocí kvalitativního sociologického výzkumu, konkrétně prostřednictvím semistrukturovaných rozhovorů. Práce bude obsahovat teoretickou a praktickou část. V teoretické části dojde ke zpracování literární rešerše a v praktické části bude proveden sociologický výzkum. Vzorek respondentů bude činit 30 osob (10 osob/ dotčená obec). Závěrem práce bude vyhodnocení výsledků a stanovení vlivu těžby na percepční prostor obyvatel.

Doporučený rozsah práce

40 normostran

Klíčová slova

těžba, štěrkopísek, Dolní Bousov, percepce obyvatel, sociologický výzkum

Doporučené zdroje informací

Hendl, J., 2005: Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace. Portál, Praha.
Lipský Z., 1998: Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů. Karolinum, Praha.
Loun, J., Břízová, E., Petránek, J., Březina, J., Cháb, J., Zelenka, P., 2016: Encyklopedie geologie. Česká geologická služba, Praha.
Sklenička P., 2003: Základy krajinného plánování. Naděžda Skleničková, Praha.
Smolová I., 2008: Těžba nerostných surovin na území ČR a její geografické aspekty. Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Olomouc.
Svobodová K., 2011: Krajinný ráz. Krajina a krajinný ráz ve strategickém plánování. Fakulta architektury Českého vysokého učení technického v Praze, Praha.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. Markéta Hendrychová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra biotechnických úprav krajiny

Konzultant

Ing. Sabina Krausová

Elektronicky schváleno dne 8. 4. 2019

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 4. 2019

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 11. 04. 2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Vnímání těžby šterkopísku místními obyvateli: případová studie v dobývacím prostoru Dolní Bousov“ jsem vypracoval samostatně, pod vedením Ing. Kamily Svobodové a následně Ing. Markéty Hendrychové, Ph.D. Uvedl jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpal.

Prohlašuji, že tištěná verze se shoduje s verzí odevzdanou přes Univerzitní informační systém.

V Praze dne 16. 4 . 2019

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval vedoucí mé bakalářské práce Ing. Markétě Hendrychové, Ph.D. za ochotné vedení. Dále bych rád poděkoval Ing. Kamile Svobodové, Ph.D. za ochotné vedení, cenné rady a připomínky, jež mi pomohly usměrnit tok myšlenek. Dále bych rád poděkoval rodině za trpělivost a psychickou podporu, panu Miroslavu Bočkovi, starostovi města Dolní Bousov, za poskytnutí cenných informací a materiály.

Abstrakt:

Bakalářská práce poskytuje nové poznatky o vnímání probíhající a ukončené povrchové těžby štěrkopísku. Je založena na sociologickém výzkumu obyvatel žijících v katastrálním území, které zasahuje do dobývacího prostoru Dolní Bousov. Výzkum byl prováděn ve městě Dolní Bousov a v obcích Obruby a Přepěře. Pomocí kvalitativního výzkumu, prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů, byly analyzovány společensko-prostorové rozdíly ve vnímání krajiny a vztah k místu bydliště. Výzkum byl zaměřen na zkoumání vlivu geografických a sociodemografických faktorů na osobní postoje a vnímání krajiny a jejich změn vlivem těžby štěrkopísku. Výsledky této studie prokázaly, že aktivní těžba má negativní vliv na percepční prostor obyvatel, pokud se nachází v těsné blízkosti jejich prostoru aktivit a místa bydliště. Naopak při větší vzdálenosti se vnímání důsledků těžby snižuje. Z hlediska praktického uplatnění mohou postupy i závěry výzkumu posloužit jako podklad pro výzkum vnímání dopadu těžby na místní obyvatele. Mohou se také stát podkladem strategických plánů rozvoje sídel či být využity při krajinném plánování v rámci studijního území.

Klíčová slova:

těžba, štěrkopísek, Dolní Bousov, percepce obyvatel, sociologický výzkum

Abstract:

The bachelor thesis provides new knowledge about perception of ongoing and finished gravel mining. It is based on the sociological research of the inhabitants living in the cadastral area, which extends into the mining area of Dolní Bousov. The research was conducted in the communities of Dolní Bousov, Obruby and Přepere. Using qualitative research, particularly semi-structured interviews, the socio-spatial differences in landscape perception and the relationship to the place of residence were analyzed. The research focused on the influence of geographical and socio-demographic factors on personal attitudes and perception of landscape changes related to gravel mining. The results of this study have shown that active mining has a negative impact on the perception of the communities, particularly in cases where mining is in close proximity to their houses and space of their activities. Conversely, residents' perception of direct impacts of mining declines with increasing distance from the pit. From a practical point of view, the procedures and conclusions of the study can be used in further research on relationships between local community and various types of mining. The results can be helpful for strategic urban development plans or be used for landscape planning in the study region.

Key words:

mining, gravel, Dolní Bousov, population perception, sociological research

Obsah

1. ÚVOD	1
2. CÍL PRÁCE	2
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	3
3.1. Definice krajiny	3
3.2. Percepce krajiny	5
3.2.1. Percepční prostor.....	6
3.3. Obnova krajiny po povrchové těžbě	8
3.3.1. Obnova krajiny po těžbě štěrkopísku	10
3.4. Resocializace území po povrchové těžbě.....	12
3.5. Sociologický výzkum	14
4. CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ	19
5. METODIKA	29
5.1. Výzkumný problém	29
5.2. Počet respondentů ve zkoumaném území	29
5.3. Koncept strukturovaného rozhovoru	30
5.4. Shromáždění dat	31
5.5. Analýza a vyhodnocení dat	32
6. VÝSLEDKY.....	33
6.1. Výsledky otázek sociodemografické části rozhovoru a vnímání percepčního prostoru	33
6.2. Vyhodnocení druhé části rozhovorů týkající se těžby a jejího vlivu na okolní krajinu	42
7. DISKUSE	56
8. ZÁVĚR	61
9. SEZNAM LITERATURY.....	62
9.1. Seznam literatury	62
9.2. Seznam obrázků	66
9.3. Seznam tabulek	67
10. PŘÍLOHY	69

1. Úvod

V českých zemích probíhá těžba nerostných surovin již několik století. Díky široké surovinové základně a dostatku energetických surovin se české země jistý čas počítaly mezi nejprůmyslovnější v Evropě. Těžba šterkopísku v České republice představuje jedno z nejvýznamnějších těžebních aktivit. Šterkopísky jsou jednou ze základních stavebních surovin a lokality s jejich výskytem jsou evidovány na území každého z okresů ČR. Těžba šterkopísku tak má významný vliv na ráz české krajiny, její složky a funkce. Krajina započítáním těžby ztrácí logiku relativně plynulého vývoje, dochází k likvidaci ekosystémů, k nevratným změnám reliéfu, k oslabení až k likvidaci základních ekologických vazeb, ke snížení biodiverzity, rozmanitosti struktury krajiny a k celkovému snížení ekologické stability. Vedle krajinně-ekologických funkcí také dochází k závažnému narušení estetických hodnot a ke snížení obytného a rekreačního potenciálu krajiny. Posttěžební krajina je pak často označována jako „krajina se ztrátou paměti“ (Centrum pro krajinu, 2007). Těžební útvary jsou v krajinně tradičně chápány jako a priori negativní. O krajinně, kde probíhá či probíhala těžba, se hovoří jako o krajinně „narušené těžbou“ nebo „poškozené těžbou“, přestože lomy, doly a výsypky jsou stejným antropogenním výtvořem jako domy, přehrady či násepy silnice. Navíc na základě mnoha výzkumů již bylo dokázáno, že těžební tvary nejsou striktně negativní či pozitivní. Vždy záleží na tom, co těžba nového přinese a co se těžbou nadobro ztratí (Chuman, 2013).

Současná populace vlivem kvalitnějšího vzdělání má různé pohledy na vnímání těžebních krajiny. Především chce okolní krajinu využívat jako volnočasový prostor, oceňuje vytvoření pracovních míst a finanční benefity pro města a obce v okolí lomů. Vnímání krajiny zasažené těžbou má svoje specifika. Při jeho hodnocení je potřeba brát zřetel na mnoho faktorů a zohlednit znalost regionálních a lokálních poměrů. Existují řada studií, například Sklenička & Molnářová (2010) či Svobodová & kol. (2015), které se zabývají percepcí krajiny zasaženou těžbou. Právě na jejich výsledky tato bakalářská práce navazuje. Práce přistupuje k percepci krajiny metodou kvalitativního sociologického výzkumu. Součástí tohoto výzkumu jsou polostrukturované rozhovory s obyvateli oblastí zasažených povrchovou těžbou šterkopísku. Práce mapuje jejich postoje k těžbě v okolí jejich bydliště.

2. Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je zjistit vnímání těžby šterkopísku místními obyvateli v katastrálních územích dotčených současným dobývacím prostorem Dolní Bousov a jeho plánovaným rozšířením. Práce hodnotí, jak obyvatelé vnímají dopady těžby a jak těžba zasahuje do jejich percepčního prostoru.

Bakalářská práce je prováděna formou studie, obsahuje teoretickou a praktickou část. V teoretické části je zpracována literární rešerše. V praktické části je realizován, popsán a vyhodnocen sociologický výzkum provedený na vzorku 30 respondentů.

3. Literární řešerše

„Krajinu můžeme vnímat jako scénérii toulek při úniku z měst, jako postindustriální prostor pro záznamy soudobých hledání vazby mezi novými civilizačními vrstvami a původními romantickými představami, jako přírodní divadlo pro naši sebeprojekci.“

Pavel Baňka (2006)

3.1. Definice krajiny

Většina definic krajiny se týká tří aspektů: neživé přírody, živé přírody a historie (Němec & kol., 2007). V obecném pojetí má termín krajina velice rozmanitý význam, v odborné terminologii jde o pojem, který není jednoznačně definovaný. Obecně lze říci, že krajinou se rozumí topograficky vymezená část zemského povrchu se shodným klimatem a s podmínkami pro vytvoření přímo se ovlivňujících společenstev organismů, vzájemně podmiňujících svoji existenci (Vrána & kol., 1998). Společným znakem drtivé většiny definic krajiny je její polyfunkční charakter (Sklenička, 2003).

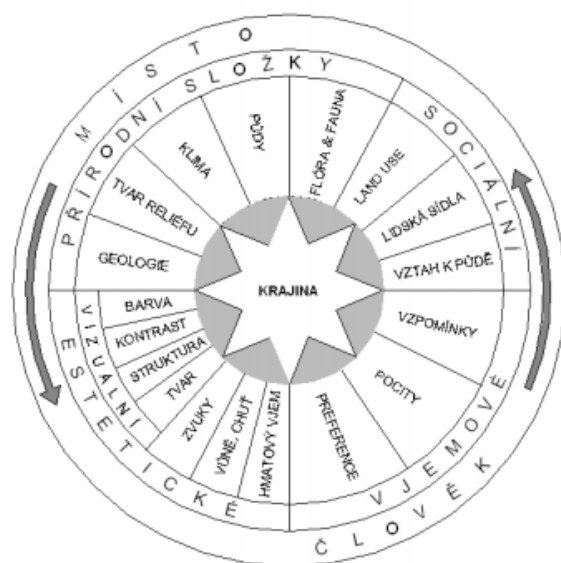
Z historického hlediska můžeme říci, že krajina je slovo, které je ve svém moderním významu používáno teprve nedávno, a to pravděpodobně, až v druhé polovině 19. století. Je docela dobře možné, že slovo „krajina“ bylo původně poněkud posměšné označení zapadlé země na okraji (Němec & kol., 2007). Krajina je tedy pojem, který se používá pro označení území v přírodě, jež je určitým způsobem vymezeno (Vrána & kol., 1998).

Krajinu lze klasifikovat z řady různých pohledů – vědeckých, praktických nebo účelových. Základní klasifikací krajiny mohou vyhovovat čtyři následující hlediska: hledisko tvorby krajiny, hledisko velikosti (rozměrů), hledisko charakteru krajiny, hledisko účelovosti krajiny (Mendelova Univerzita, 2010).

Z dalšího hlediska můžeme krajinu definovat také podle jejího pojetí. Jako první si definujeme geografické pojetí, kde krajinou v pojetí regionálně – typologickým rozumíme rovněž soubor vzájemně svázaných a podmíněných přírodních objektů a jevů, které vytvářejí v čase se vyvíjející přírodní teritoriální komplex či řady takovýchto komplexů. Druhé pojetí zařadíme mezi ekologické (krajině – ekologické),

kteře můžeme definovat třeba takto „krajina je systém přírodních, resp. přírodních a člověkem podmíněných elementů, jejichž vztahy mohou být harmonické či nevyvážené“. Krajinu můžeme definovat též v rámci ekonomického pojetí, kde je krajina chápána jako výrobní prostor (Sklenička, 2003). Mezi další pojetí krajiny můžeme zařadit třeba – geomorfologické pojetí krajiny, geografické pojetí krajiny, architektonické pojetí krajiny, historické pojetí krajiny, demografické pojetí krajiny, umělecké pojetí krajiny a emocionální pojetí krajiny.

V neposlední řadě můžeme konstatovat, že krajina je o vztahu mezi lidmi a místem. Krajina může znamenat malou náplast městské pustiny stejně jako horské pásmo a městský park stejně jako rozloha nížiny. Z toho vyplývá, že různé komponenty našeho prostředí - přirozené (vlivy geologie, půdy, klima, flóra a fauna) a kulturní (historický a současný dopad užívání půdy, osídlení, uzavření a další zásahy člověka) - vzájemně spolupracují a jsou lidmi rozličně vnímány. Swanwick (2002) tyto komponenty a jejich vzájemné vztahy uspořádal do růžice (viz obr. 1).

Obr. 1: Swanwickova růžice (nature.scot, 2002)

Krajina je společným prostorem pro život lidí a realizaci širokého spektra jejich zájmů. Využívání krajiny musí přispívat k naplnění potřeby kvalitní existence a rozvoje současné společnosti i budoucích generací, přitom je potřeba usilovat o udržitelné užívání krajiny s plným vědomím jejich kulturně – historických a přírodních

hodnot a s tím spojených limitů, stejně jako vědomím možností i limitů ekonomických užiteků a zájmu veřejnosti, které jsou s krajinou neodlučně spjaty (MŽP, 2002)

Krajina vždy byla a bude hodnocena především podle toho, jak uspokojuje lidské potřeby (Svobodová, 2011a). Mezi největší lidské potřeby, které krajina v dnešní době nabízí, jsou nerostné suroviny vhodné ke stavebnictví. Proto v současné době je zaznamenán nárůst těžby stavebních surovin v souvislosti s ekonomickým růstem. To souvisí zejména s rostoucí bytovou a investiční výstavbou, ale také s rostoucím podílem nadnárodních společností, které v globálním prostředí větší část produkce exportují (Smolová, 2008). Tyto aktivity mají nepopíratelný vliv na změny v krajině a jejich vnímání.

3.2. Percepce krajiny

Slovo percepce pochází z latinského slova *percipere* znamenající získat, přijmout (Harper, 2010). Percepce není pouze reakce našich smyslů na konkrétní podněty (vnímání), ale také účelová aktivita výběrového charakteru (Černoušek, 1992).

Vnímání neboli percepce lze obecně označit jako aktivní proces, který selektuje a organizuje vnímané objekty, zároveň je komplexní mentální aktivitou čerpající z představivosti a porozumění, které se podílejí na procesu vnímání (Svobodová, 2011b). Vnímání je definováno mnoha způsoby. Van Heijgen (2013) definoval vnímání takto: „Vnímání je proces zažívání organizovaných a interpretovaných informací získaných z pocitů“. Vnímání je jedním ze způsobů zkušeností a je vzájemně propojeno s vědomím. Dle Van Heijgen hraje paměť důležitou roli, přičemž samotné krajiny samy o sobě nemají percepční vlastnosti, pouze jsou jim hodnoty přisuzovány. Dle něj jsou procesy hodnocení a vnímání úzce spjaty.

Podle Němce & kol. (2007) krajinu vnímáme jako část souše, která má určitý okraj, tedy hranici, přirozený střed a uvnitř svých hranic je pole místních charakteristik vcelku homogenní a projevuje se jako určitý typický ráz. Lidská interpretace krajiny jako životního prostředí se uskutečňuje individuálními psychickými procesy, při kterých se uplatňují tři souřadnice prostoru. Jsou to výška (lidská postava), šířka (šířka rozpažených rukou) a hloubka (možnosti pohybu člověka). Pro hodnocení prostorů využíváme všechny naše smysly. Vnímáme vizuální vlastnosti jako přehlednost či dominanty, akustické vlastnosti, ale také vůně, pachy a jistou podvědomou harmonii

nebo naopak disharmonii vládnoucí v daném prostoru (Svobodová, 2011a). Můžeme znát všechny známé definice o percepci krajiny, ale téměř vždy jsme citliví ke krajině, kde se cítíme doma a kterou máme rádi. Kulturní antropologové znají celou řadu způsobů, jak dosáhnout onoho pocitu domova – patří mezi ně vytvoření optického a duchovního střetu teritoria, vymezení jeho hranic, pojmenování krajiny pomístními názvy a polidštění krajiny pomocí příběhů a pověstí vážících se k určitému místu. Celá záležitost funguje i opačným směrem – pocit domova ztrácíme tam, kde došlo k narušení horizontu, kde nevnímáme hranice, kde mizí pomístní názvy i lokální příběhy (Cílek, 2002). Současná situace ve vnímání krajiny je zcela odlišná od té po tisíciletí zažívané. Nejen městský obyvatel, ale i venkovský domorodec, ztratil sepětí se svou rodnou krajinou necítí, které přírodní predispozice a s nimi spjaté stavby určovaly rytmus života a ovládaly mysl jeho předků (Květ, 2003).

Podle Ariazza & kol. (2004) topografie krajiny má taktéž vliv na lidské vnímání. Například přítomnost hor v krajině výrazně zvyšuje její vizuální preference. Dále se autoři shodují, že přítomnost prvků, které byly vytvořeny člověkem ve volné krajině, mají vliv na vizuální vnímání krajiny. Objekty tradiční architektury nebo udržované historické objekty jsou vnímány pozitivně. Naopak městská zástavba, silnice, železniční tratě, průmyslové areály jsou vnímány spíše negativně.

Na závěr můžeme konstatovat, že krajina, ve které člověk žije, není pouhým životním prostorem, má vnitřní strukturu a obsahuje významy. Krajina je pro člověka domovem v tom širším slova smyslu. Právě v tomto smyslu ji člověk vnímá a uplatňuje na ní své nároky (Svobodová, 2011a).

3.2.1. Percepční prostor

Percepční prostor nebo také percipovaný prostor je prostorem vnímání. Každý člověk vnímá své prostředí určitým specifickým způsobem v závislosti na svém pohlaví, věku, vzdělání, příjmu, sociálním postavení, sociální roli, kulturním okruhu, předchozích zkušenostech, temperamentu či náladě. Každý člověk si v konkrétních situacích vybírá jiné podněty v prostředí, kterým věnuje svou pozornost, zajímá se o jiné věci, lidi, situace, orientuje se podle odlišných prvků v prostředí, prožívá jiné emoce, vytváří si odlišné vzpomínky. Percepční prostor jedince je tedy zcela subjektivním individuálním prostorem určité osoby, neboli jeho zcela osobitou mentální reprezentací prostředí (Mentální mapování, 2007). Lefebvre (1991) rozlišuje tři druhy

prostoru: prostor praxe, komunikace a identifikace. Prostor praxe zahrnuje aktivity a praktické jednání v prostředí. Patří sem např. práce, sport, rekreace nebo oslavy. Prostor komunikace zahrnuje osobní i mezi skupinovou komunikaci v prostoru. Ukazuje nám, jaké si lidé tvoří sociální sítě. Prostor identifikace se soustředí na identifikaci lidí s prostorem, a to zejména umístováním sebe samého a druhých lidí v prostoru. Prostor je součástí naší každodenní zkušenosti, již od narození jsme s ním v kontaktu a v průběhu života se s ním seznamujeme a postupně získáváme prostorové vnímání. Nejprve poznáváme své nejbližší okolí, časem jsou naše představy komplexnější a rozsáhlejší podle toho, v jaké prostoru se pohybujeme. Hodnocení percepčního prostoru je také ovlivněno osobnostními charakteristikami a je v souladu s naším žebříčkem hodnot, jak uvádí Havelková (2013).

Vedle prostoru percepčního lze mluvit taktéž o akčním prostoru, popřípadě i o prostoru aktivit. Percepční prostor je z těchto tří prostorově nejrozsáhlejší a zahrnuje veškeré území, o němž má jedinec nějakou informaci. Vedle toho je akční prostor vymezen úžeji a zahrnuje území, o kterém jedinec při svém aktuálním rozhodnutí uvažuje. Oproti percepčnímu prostoru tak může na určitá místa zapomenout, určitá místa potlačit či nevzít při rozhodování v potaz z důvodu jejich irelevance při řešení aktuálního prostorového problému (Mentální mapování, 2007). Proto se mnoho našich každodenních rozhodnutí odehrává nikoliv na základě objektivní reality, ale vychází z našich subjektivních pocitů, z toho jak si realitu zprostředkujeme a ohodnotíme (Havelková, 2013). Prostor aktivit je pak z této trojice tím nejužším vymezením a představuje mentální reprezentaci pouze navyklých, zaběhlých, běžně využívaných, rutinních míst (Mentální mapování, 2007). Černoušek (1992) poukazuje na to, že lidé pro svou orientaci volí takové objekty, které pro ně mají osobní význam. Ať už se jedná o vinotéky, hospody, divadla, nádraží, historické budovy a významné monumenty či jen ulice, kde bydlíme nebo dokonce místo výkonu zaměstnání

S percepčním prostorem je úzce spjat pojem familiarita. Slovo familiarita pochází z latinského slova *familiaritas* znamenající intimitu, přátelství, blízký známý (Harper, 2010). Familiarita představuje vztah mezi lidmi a krajinou, značí náklonnost člověk k určité krajině, která je mu důvěrně známá (Svobodová, 2011b). Mezi taková místa můžeme zařadit třeba místo narození, kde jsme prožili dětství, současné místo bydlení, často navštěvovaná místa při rekreaci a místa, která pravidelně navštěvuje-

me. S těmito místy si lidé vytvářejí familiární vztah (Kaplan & Kaplan, 1989). Dle Heřmanové & Patočka (2008) naše prostředí může ovlivnit osobní zkušenost, zprostředkovaná zkušenost, ať už od přátel, známých nebo z médií, úroveň vzdělanosti každého člověka a jeho celkový rozhled (různě vzdělaní lidé i jinak profesně zaměření lidé si všímají různých věcí), genderové rozdíly, věk a prožitá životní zkušenost (Heřmanová & Patočka, 2008). Lyons (1983) ve své studii uvádí způsob, jakým člověk vnímá své okolí, že se v průběhu jeho života mění. Nejvíce se v percepci krajiny odlišují dvě věkové skupiny: děti (do cca 12 let věku) a starší lidé. Starší lidé jsou obecně více kritičtí ve vizuálním hodnocení krajiny než lidé mladší. Z tohoto důvodu je familiarita mezi starší a mladší generací rozdílná v pohledu na krajinu, kdy starší lidé preferují krajinu obhospodařovanou před krajinou přírodní. Naopak děti upřednostňují krajinu přehlednou a otevřenou se sklonem interpretace krajiny na základě její funkce (Strumse, 1996).

3.3. Obnova krajiny po povrchové těžbě

Rekultivace krajiny po těžbě nerostů je povinná dle zákona o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) č. 44/1988. §32 říká, že součástí plánů otvírky, přípravy a dobývání je vyčíslení předpokládaných nákladů na vypořádání důlních škod vzniklých v souvislosti s plánovanou činností a na sanaci a rekultivaci dotčených pozemků včetně návrhu na výši a způsob vytvoření potřebné finanční rezervy. Další zákon, který řeší rekultivace na zemědělské půdě po těžbě nerostů je zákon České národní rady o ochraně zemědělského půdního fondu č. 334/1992. §4 tohoto zákona nařizuje, že po ukončení povolení nezemědělské činnosti neprodleně provést takovou terénní úpravu, aby dotčená půda mohla být rekultivována a byla způsobilá k plnění dalších funkcí v krajině podle plánu rekultivace. V §9 se píše, že půdu lze odejmout ze zemědělského půdního fondu trvale nebo dočasně. Dočasně lze půdu odejmout jen v případě, že po ukončení účelu jejího odnětí bude dotčená plocha rekultivována podle schváleného plánu rekultivace tak, aby mohla být vrácena do zemědělského půdního fondu. Po Základním dokumentem, kterým se řídí obnova území po těžbě, je tzv. plán sanace a rekultivace (dále rekultivační plán). S výjimkou hydrických rekultivací, při nichž vznikají více či méně rozsáhlá antropogenní jezera, požadují rekultivační plány obvykle vytvoření krajiny, která odpovídá její původní podobě. K tomuto řešení většinou směřují i požadavky dotčených orgá-

nů státní správy lesů a ochrany zemědělského půdního fondu (Řehounek & kol., 2010). Ozdravení, rekultivace, rehabilitace a restaurování jsou termíny, které odkazují na aktivity, které se snaží změnit a zlepšit biologické a fyzické podmínky na místě s degradací. Tyto pojmy jsou úzce propojeny, ale odkazují na odlišné fáze procesu ekologického oživení (Finger & kol., 2008).

Úkolem rekultivací je obnova všech funkcí krajiny. Tato obnova musí spočívat v respektování těch historických souvislostí a hodnot, které se mohou uplatnit v návrhu nové krajiny a současně v tvorbě nových hodnot, které v kontextu původních i současných uplatní jednoznačně pozitivně. Dle Skleničky (2003) jsou rekultivace jednou z mála příležitostí tvorby nové, mnohdy originální krajiny.

Obecně lze tyto plánované, tzv. technické rekultivace po těžbě nerostů rozdělit na dvě základní etapy: technickou a biologickou. Technická rekultivace je přípravnou fází pro biologickou rekultivaci. Spočívá zejména v selektivním odstranění nadložní půdy tak, aby se mohla následně využít pro biologickou část (oživení). Svrchní pudy různých kvalit se účelně ukládají v místě nebo poblíž ložiska těžby tak, aby byly připraveny pro nadcházející rekultivaci a aby nedocházelo k jejich znehodnocení, např. erozí (Chalupa, 2014). Dle Skleničky, 2003 je biologická etapa rekultivace souhrnem biologických a biotechnických zásahů a opatření, jejichž účelem je vytvořit iniciální stádium klimaxu, disklimaxu, popř. edafického klimaxu. Biologická fáze rekultivace je dokončením procesu zahlazení těžby v krajině. Rekultivace biologická je druhou a závěrečnou fází rekultivačních prací. Na předem připravené plochy se provádí osev a výsadba rekultivační zeleně. Důležitou roli hraje kvalita půdy, do které se osev a výsadba provádí. Potřebná půda pro rekultivaci se obvykle získává ze svrchních vrstev dobývacího prostoru selektivním odklizem a její kvalita je dána, mimo jiného, zeměpisným pásmem, nadmořskou výškou, inklinací, expozicí či členitostí území (Kubíček, 2008). V odborné literatuře uvádějí čtyři druhy biologické fáze rekultivace podle způsobu cílového využití území (Sklenička, 2003).

- zemědělská rekultivace (cílové využití – orná půda, trvalý travní porost, vinice, ovocné sady)
- lesnická rekultivace (s diferenciací podle dominantní funkce lesa)
- vodní rekultivace

- ostatní rekultivace (cílové využití – např. sportoviště, manipulační plochy, parkoviště, kempy, parky...)

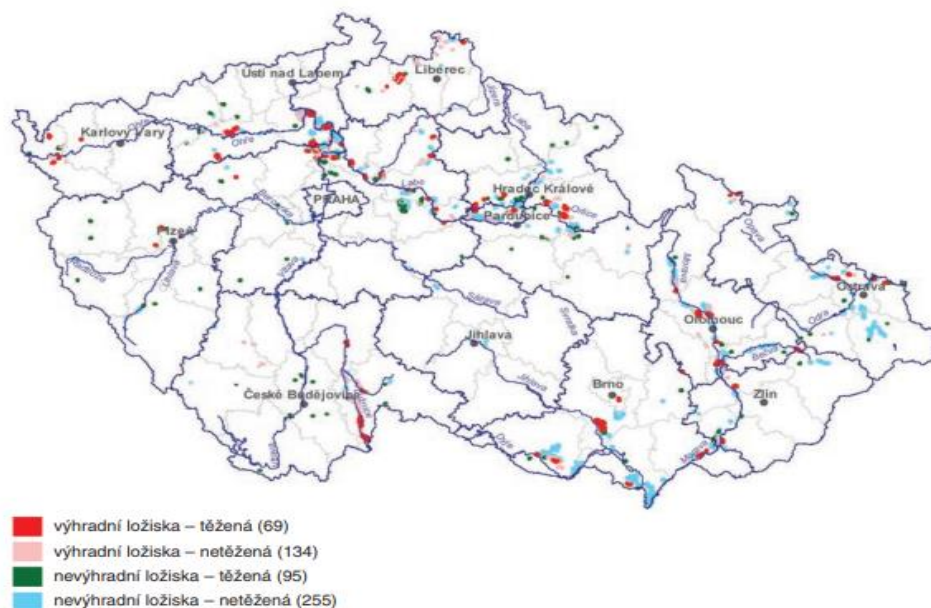
Vedle technických rekultivací lze k obnově krajiny využít také přirozených procesů přírody, tzv. sukcesi. Sukcese může být chápána jako postupný zákonitý vývoj rostlinného společenstva spějící ke stabilitě – klimaxu (Tichá 2005). Přirozenou sukcesí je vhodné použít obzvláště tam, kde nejsou podmínky prostředí extrémní a neočekávají se žádné doprovodné negativní jevy jako sesuvy půdy, eroze, kontaminace vody či půdy. Spontánní sukcese má výhody oproti technickým opatřením v těchto aspektech:

- druhy, které osidlují lokalitu, jsou dobře adaptovány na místní podmínky a nevyžadují dodatečnou péči
- přírodní hodnota spontánně osídlených lokalit je obvykle vyšší než u technicky obnovených lokalit.
- sukcesní stadia představují refugia pro volně žijící druhy živočichů, na rozdíl od technicky obnovených lokalit,
- v neposlední řadě – spontánní sukcese je levná...

Spontánní sukcese šetří čas a úsilí a umožňuje vyvinutí „přirozenějších“ systémů (Prach K., & Hobbs R.J., 2008).

3.3.1. Obnova krajiny po těžbě štěrkopísku

Mezi významné části obnovy krajiny patří obnova po těžbě štěrkopísku. V ČR bylo v roce 2016 evidováno 203 výhradních ložisek z toho 69 těžných na 6143 tis. m³ a 350 nevýhradních ložisek z toho těžných 95 na 4042 tis. m³. Písky jsou nezpevněné klastické sedimentární horniny s velikostí zrn 0,063 - 2 mm. Štěrkky mají více jak 50 % zrn nad 2 mm. Největší produkce štěrkopísku se realizuje ve Středočeském, Ústeckém, Jihomoravském, Olomouckém a Jihočeském kraji (ložiska Halámky, Račice-Předonín 1 a 2, Unčovice-Náklo, Čeperka 1, Hrušovany u Brna, Ledčice, dále Zlosyň 3, Zálezlice-Chlumín, Otradovice, Křenek, Žabčice).

Obr. 2: Evidovaná ložiska a ostatní zdroje České republiky (ČGS) „citace zdroje - upraveno autorem“

V souvislosti s těžbou písků a štěrkopísků často vznikají písčité, vodní a litorální biotopy vhodné pro výskyt vzácných a ohrožených druhů (Bálek & kol., 2017). Pískovny většinou spontánně zarůstají vegetací nebo byly zavezeny a zrekultivovány na pole (Matějček, 2005). Technická rekultivace na pískovnách obvykle obnáší lesnickou výsadbu borovic až k hraně břehové čáry. Uniformita takového zároku stírá veškerý potenciál obnovy lokality (Dohnal, 2013). Při těžbě nad hladinu podzemní vody (tzv. suchá těžba) bývají vytěžené pískovny většinou zalesňovány, nejčastěji monokulturou borovice lesní (*Pinus sylvestris*). Z dalších dřevin bývá vysazován severoamerický dub červený (*Quercus rubra*), který je u nás nepůvodní a přináší tedy řadu rizik pro autochtonní ekosystémy. Z hlediska hloubky těžby je podstatné, zda těžba dosáhla hladiny podzemní vody a došlo tak k samovolnému vytvoření nové vodní plochy. Takové lokality se totiž časem mohou stát útočištěm i pro některé vzácné druhy rostlin či živočichů, a to především v jednotvárné zemědělské krajině, kde podobné vodní plochy většinou chybějí (Matějček, 2005). Zejména velká jezera po těžbě štěrkopísku se stávají přírodními koupališti. Obce často těžbu vítají právě z tohoto důvodu. K rekreační funkci pískoven patří vedle plavání a vodních sportů i sportovní rybolov. V některých případech se mohou pískovcová jezera stát také zásobárnami pitné vody (Calla, 2007).

Prakticky všechny těžební prostory na písek či štěrkopísek mají potenciál pro obnovu spontánní sukcesí nebo jinými formami přírodě blízké obnovy, který lze odhadnout až na 100% jejich plochy. Projekt takové obnovy musí vycházet z důkladného průzkumu lokality a reagovat na změny v jejich oživení (Řehounek & kol., 2010). Pískovny mají vysoký krajině ekologický potenciál. Jedná se o stanoviště s nedostatkem živin v půdě. Tato stanoviště jsou osidlována hlavně druhy s malou konkurenční schopností. Vytěžené prostory se mohou stát útočištěm druhů rostlin vázaných na písčiny, suché trávníky nebo oligotrofní mokřady.

3.4. Resocializace území po povrchové těžbě

Již na začátku projektu obnovy krajiny po povrchové těžbě a její následné resocializace je vhodné, aby projektant začal spolupracovat s místním obyvatelstvem, jak zmiňuje Svobodová (2015). Aby mohl projektant řádně porozumět krajině, musí ji posuzovat způsobem, jakým ji vnímají její obyvatelé. O to více, pokud se jedná o vytváření krajiny posttěžební. Rekultivovaná krajina má v tomto smyslu obrovský potenciál. Ačkoli je vznik rekultivované krajiny z počátku ryze umělý, ve výsledku může být tato krajina v řadě ohledů bohatší než krajina před těžbou. Navíc, pokud bude pocit sounáležitosti místních obyvatel s rekultivovanou krajinou posilován již při její tvorbě, může být výsledná krajina pro obyvatele dokonce hodnotnější. V tomto duchu funguje resocializace posttěžebních oblastí v Německu, jak zmiňuje Cílek (2002). Velké německé těžební společnosti zaměstnávají botanika, který pořádá exkurze a spolupracují se školami a muzei. Vráblíková (2010) doplňuje, že plány obnovy krajiny musí brát v úvahu i další faktory. Důležitá je krajinná struktura, hustota osídlení, nutnost zapojení obnovovaného území do kulturní krajiny, docílení určité potenciální produktivnosti, esteticky a rekreačně působivého území a vytváření možností pro návrat člověka do krajiny.

Jak ukazují dosavadní studie (např. Svobodová & kol., 2012), obyvatelé obecně preferují krajinu přírodní před krajinou kultivovanou. Kladnou roli ve vizuální kvalitě rekultivované krajiny hrají vodní prvky či zástavba vesnického typu. Nejsilnějším článkem atraktivity krajiny je však zeleně. Čím více zeleně je v krajině přítomno a čím je vzrostlejší, tím vyšší je její atraktivita. Naopak pokud je ve scéně viditelný povrchový lom, raně rekultivovaná výsypka či zástavba městského typu, její preference významně klesají. Lidé jsou ve svém hodnocení nejvíce ovlivněni profes-

ním zaměřením, vzděláním, pohlavím a věkem. Významný je z pohledu preferencí také jejich osobní vztah k hodnocené krajině a nejsilnější vazbu mají na krajinu z dětství a právě vizuální kvalita krajiny je často důvodem, proč v ní lidé tráví svůj volný čas. O to důležitější je v potězební krajině, která byla lidem řadu let lidem nepřístupná a nyní je jim cizí (Svobodová, 2015). Mezi nejvíce preferované obnovy těžební krajiny mezi obyvateli je vytvoření rekreačních oblastí. K tomu jsou vhodná právě lomová jezera, jejichž koncepce má ekonomickou, ekologickou a sociální přednost. Například Krušné hory, České středohoří a Doupovské hory na jihu. Díky vodě, příjemnému klimatu, vysoké lesnatosti a rekreační vybavenosti zde vznikají podmínky pro postupnou proměnu těžební krajiny ve vyhledávanou rekreační oblast, jako na příklad využití lomového jezera Barbora na Teplicku (Štýs, 2015).

V současné době existují různé formy soutěží a projektů s důrazem na resocializaci území v rámci obnovy těžební krajiny. Například skupina HeidelbergCement pořádá soutěž pod názvem Quarry Life Award, která probíhá každé dva roky na národní i mezinárodní úrovni. Jejím cílem je zvýšit povědomí o hodnotě posttěžebních lokalit a přispívat k jejímu dalšímu posílení. Pro ukázkou jsou zde popsány dva vybrané projekty z ČR, které se této soutěže zúčastnily:

- *Tovačovský štěrk pro krajinu - krajina pro lidi / Gravel to landscape - landscape for people.* Cílem tohoto projektu je navrhnout pro vybrané území taková opatření, jež podpoří místní biodiverzitu a zároveň rozšíří možnosti pro rekreaci a některé zájmové aktivity. Cílem projektu je také prezentace štěrku jako přirozeného materiálu v krajině, který vytváří životadárné prostředí pro organismy a zároveň plní i funkci estetickou. Do tvorby návrhu jsou zapojeni i místní obyvatelé, což podpoří sounáležitost lidí s krajinou, v níž žijí.
- *Škola v lomu / School at the quarry.* Škola v lomu je projektem, který se snaží vydat vstříc laické veřejnosti. Nedává si vysoké vědecké cíle, ale naopak, snaží se přiblížit prostředí lomů běžnému člověku, a v první řadě dětem. Jeho hlavním cílem je ukázat lom Mokrá z jiného úhlu a poukázat na fakt, že to není pouze mrtvé místo určené k získávání nerostných surovin, ale unikátní ekosystém s velkou druhovou diverzitou a přírodovědným potenciálem. Hlavním motivem projektu je výtvarná soutěž žáků základní školy Mokrá. Samotné výtvarné soutěži předchází exkurze do rekultivovaných částí lomu Mokrá pod vedením pe-

dagogů z Mendelovy univerzity v Brně. Výstupem je vernisáž všech prací a vyhodnocení nejlepších výtvorů.

3.5. Sociologický výzkum

Výzkum znamená systematické zkoumání přírodních nebo sociálních jevů s cílem získat poznatky, jež popisují a vysvětlují svět kolem nás. Výzkum charakterizuje kombinace všech těchto znaků. Jde o proces shromažďování údajů (dat), je systematický, problematizuje a syntetizuje dosavadní znalosti, zahrnuje kritickou analýzu a vede ke zvyšování znalostí (Hendl, 2012). Sociologický výzkum založený na zkoumání vybraných jednotek je možno uspořádat mnoha způsoby podle účelu, k němuž mají být data využita, a podle míry reprezentativity, která je od výsledků požadována (Jeřábek, 1992). Reichel (2009) přidává, že sociologický výzkum se zabývá prvky, jevy a procesy a jejich vzájemnými vztahy. Ty jsou součástí sociální skutečnosti a spoluvytvářejí její reálnou podobu. Sociologický výzkum může být prováděn metodou kvantitativního výzkumu nebo kvalitativním výzkumem.

3.5.1. Kvantitativní výzkum

Cílem kvantitativního výzkumu je testování hypotéz, je deduktivní. Na začátku je problém existující buď v teorii, nebo sociální realitě. Tento problém je přeložen do hypotéz. Ty jsou základem pro výběr proměnných. Sebraná data jsou použita pro testování hypotéz a výstupem kvantitativního výzkumu je soubor přijatých nebo zamítnutých hypotéz (Disman, 2011). Hlavním cílem při kvantitativním výzkumu je najít odpověď na sedm základních otázek „CO?, KDE?, KDY?, JAK?, KDO?, PROČ?, ZA KOLIK?“. Nejvíce preferovaný sběr dat v rámci kvantitativního výzkumu je sběr pomocí dotazníků. Dotazník je nejrozšířenější a nejpropracovanější technika získání dat (Olecká & kol., 2010)

Dotazník – respondent odpovídá písemně na otázky tištěného formuláře (Disman, 2011). Je nejméně náročná na čas pro získávání dat, další výhodou dotazníku je možnost oslovit velký počet i vzdáleně zkoumaných osob a jedná se o levnější techniku sběru dat.

Nevýhodou dotazníku je především nemožnost kontroly zda doopravdy odpovídala zkoumaná osoba, nebo za zkoumanou osobu neodpovídal jiný člověkem nebo

rodinný příslušník. Návratnost dotazníku též patří mezi jeho větší nevýhody, potom musíme apelovat různými prostředky k navrácení dotazníku (Olecká & kol., 2010).

3.5.2 Kvalitativní výzkum

Cílem kvalitativního výzkumu je vytvoření nových hypotéz, nového porozumění, vytváření teorie. Používá induktivní logiku. Na začátku výzkumného procesu je pozorování, sběr dat. Pak výzkumník pátrá o pravidelnostech existujících v těchto datech, po významu těchto dat formuluje předběžné závěry a výstupem mohou být nově formulované hypotézy nebo nové teorie. Dále při kvalitativním výzkumu mizí hranice mezi rolí výzkumníka a rolí zkoumané osoby, oba jsou rovnocennými partnery (Disman, 2011).

Kvalitativní přístup prezentuje skupinu různých postupů zacílených na hledání porozumění zkoumaného sociálního problému (Reichel, 2009). Petrussek (1993) uvádí, že předmětem kvalitativní metodologie je studium běžného, každodenního života lidí v jejich přirozených podmínkách. V rámci kvalitativního výzkumu výzkumník provádí zkoumání v přirozených podmínkách, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a vytváří tak komplexní obraz daného problému (Creswell, 1998). Walker (2013) vyzdvihuje terénní výzkumy, které jsou výzkumy na místech, kde získáme mnohem relevantnější výsledky, než kdybychom je dělali v laboratoři. Kvalitativní výzkum definuje Disman (1993) jako „nenumerné šetření a interpretace sociální reality“. To vede k potřebě pozměnit plán výzkumu a k zacílenému sběru dat. V tomto smyslu má plán kvalitativního výzkumu emergentní charakter, jeho plánování je pružné, aby reagoval na okolnosti výzkumu a dosavadní výsledky (Hendl, 2005). Vojtíšek (2012) vyjádřil rozdíly v přístupech kvantitativního a kvalitativního výzkumu takto - viz tabulka 1:

Tabulka 1: Rozdíly v přístupech kvantitativního a kvalitativního výzkumu

Kvantitativní výzkum	Kvalitativní výzkum
dedukce - ověřují vlastní vysvětlení	indukce - zjišťují nové pohledy a cesty
testování hypotéz	začíná bez hypotéz
sběr dat a potvrzení/vyvrácení hypotéz	pátrání po pravidelnostech, rozdílech, typech
vybrané informace o velkém vzorku populace	mnoho informací o jednotlivci
předmětem zkoumání je skupina	předmětem může být jedinec
explanativní (vysvětlující)	explorativní (zjišťující)
výstupem je přehled o problémech	výstupem je nová teorie, posun v tématu

Techniky kvalitativního výzkumu

Mezi nejvíce používané kvalitativní techniky patří rozhovor, pozorování, analýza dokumentů (Disman, 2007). Dalšími možnými způsoby jsou pozorování a analýza dokumentů, nejen osobních, jakožto deníků a dopisů, ale také např. knih, novin a časopisů (Chudilová, 2014). V rámci rozhovoru jsou vyžadované informace získávány v přímé interakci s respondentem. Rozhovor může být prováděn tváří v tvář nebo telefonicky. Zkoumaná osoba vždycky ví, že je předmětem výzkumu. Mezi výhody pořízení rozhovorů je, že dotazovaná osoba je ta, která byla vybrána do vzorku a proporce úspěšně dokončených rozhovorů je podstatně vyšší než návratnost dotazníků. Nevýhody tkví, že rozhovor je velice pracná a nákladná technika sběru informací, časově velice náročný, vyžaduje spolupráci většího počtu, alespoň částečně vyškolených tazatelů v terénu, na prostorové rozptýleném vzorku je nákladný, anonymita výzkumu je respondenty málo přesvědčivá. Rozdíl mezi tazateli a rozdíly v jejich chování mohou vyvolat „interviewer bias“ (vyvolání přítomnosti tazatele), klade menší nároky iniciativu respondenta, pro respondenta je obtížnější vynechat odpovědi na některé otázky (Disman, 2011).

Známe tři základní typy rozhovorů:

- **Nestrukturovaný rozhovor (též neformální, volný)** – prezentuje relativně nejvyšší stupeň volnosti při dotazování. Otázky nejsou předem dány, vznikají během přirozené komunikace s informátorem, takže někdy ani nemusí vědět,

že je objektem výzkumného zájmu. Výhody nestrukturovaného rozhovoru tkví v míře spontaneity výpovědi, přinášející dosti konkrétní a často hlubinné údaje. Mezi nevýhody nestrukturovaného rozhovorů patří značné nároky na schopnosti tazatele tuto zcela nestandardizovanou situaci zvládat, další nevýhodou nestrukturovaných rozhovorů bývá záznam informací (zvláště při skrytém rozhovoru) a vyhodnocování (Reichel, 2009).

- **Polostrukturovaný rozhovor (semistrukturované interview)** – patří mezi nejrozšířenější metodu rozhovoru, řeší nevýhody nestrukturovaného a plně strukturovaného interview, kdy se obvykle vytváří určité schéma, které je pro tazatele závazné (Miovský, 2006). Polostrukturovaný rozhovor poskytuje přehledný návod pro tazatele a může poskytnout spolehlivá, srovnatelná kvalitativní data (Cohen & kol., 2006). Výhodou polostrukturovaného rozhovoru je jistá volnost, která se jeví jako vhodná k vytvoření přirozenějšího kontaktu tazatele s informantem, do jisté míry se dají akceptovat jeho osobnostní specifika komunikace a může lehčeji plynout (Reichel, 2009). Další výhodou je, že tazatel může mít připravené otázky předem. To umožňuje tazateli připravit se a být během pohovoru kompetentní. Polostrukturované rozhovory také umožňují informantům, aby vyjádřili své názory svým vlastním slovem (Cohen & kol., 2006). Mezi nevýhody patří nevelká míra formalizace ulehčující utřídění údajů a jejich případné vzájemné porovnávání, zobecňování (Reichel, 2009) dalšími nevýhodami je časová náročnost, potřeba setkat se s dostatečným počtem respondentů, aby bylo možné provést obecná srovnání, a musíme být schopni zajistit důvěryhodnost (Keller, 2018).
- **Strukturovaný rozhovor (s otevřenými otázkami)** - jsou formulované otázky a tím se minimalizují rozdílnosti dat v jednotlivých rozhovorech. Tento typ rozhovoru se využívá tehdy při nedostatku času a nemožnosti rozhovor opakovat (Hendl, 2005). Výhody strukturovaného rozhovoru tkví, že pořádaná data se lépe vyhodnocují, jelikož mají vzájemně srovnatelnou tematickou strukturu a rozsah. Nevýhodou strukturovaného rozhovoru je, že brání, aby rozhovor proběhl v přirozené komunikační atmosféře (Reichel, 2009).

Výběr vzorku

Pro výběr respondentů pro účely kvalitativního sociologického výzkumu máme několik možností:

- **Účelový výběr** - při tomto výběru je jediným kritériem libovůle výzkumníka. Ten volí do vzorku jednotky, které podle něj reprezentují celou populaci. Lze jej využívat i v situacích, kdy nemáme přesnou představu o populaci. Příkladem takové populace mohou být zákazníci jistého obchodu. Účelovému výběru nelze upírat jeho užitečnost, avšak příliš zobecňovat závěry získané jeho použitím by mohlo být zavádějící (Krepl, 2014).
- **Výběr na základě dobrovolnosti** - nejméně invazivní technika, která se využívá při potřebě malého vzorku (Vojtíšek, 2012).
- **Výběr na základě dostupnosti** - výzkumník vybírá vzorek záměrně a v aktuální situaci volí respondenty, kteří jsou k dispozici (Vojtíšek, 2012).
- **Technika sněhové koule (Snowball technique)** – je to technika identifikace populace a ne vytvoření reprezentativního vzorku a spočívá na výběru jedinců, při kterém nás nějaký původní informátor vede k jiným členům naší cílové skupiny (Disman, 2011).

4. Charakteristika zájmového území

4.1 Vymezení zájmového území

Zájmovým územím bakalářské práce je dobývací prostor Dolní Bousov a přilehlé obce. Zájmové území se nachází ve středu území České republiky, ve Středočeském kraji, v bývalém okrese Mladá Boleslav, asi 13 kilometrů severovýchodně od Mladé Boleslavi směrem na město Sobotku (obr. č. 1). Mladoboleslavský okres má rozlohu 1023 km² a je třetí největší ve středočeském kraji. Zemědělská půda tvoří 62,5% a lesy 26,1% rozlohy okresu. Počet obyvatel v okrese je 126,8 tisíc, kteří žijí ve 120-ti obcích, z toho má status města 8 obcí a 5 obcí má status městys (ČSÚ 2017). Na obrázku č. 1 je červenou barvou vymezeno zájmové území. Ve vyznačeném zájmovém území je modře vyznačena poloha města Dolní Bousov s částí Horní Bousov a obcí Obruby a Přepere. Samotný DP Dolní Bousov je, na obrázku č. 1 rozdělen dle aktuální situace. Zeleně je vyznačena část, kde již byla ukončena těžba a probíhá zde rekultivace území. Žlutě je vyznačeno území, kde probíhá v současné době těžba šterkopísku a hnědě je vyznačeno území budoucí těžby šterkopísku v DP Dolní Bousov.

Obr. 3: Vyznačení zájmového území (google.cz/maps, 2019)

Město Dolní Bousov

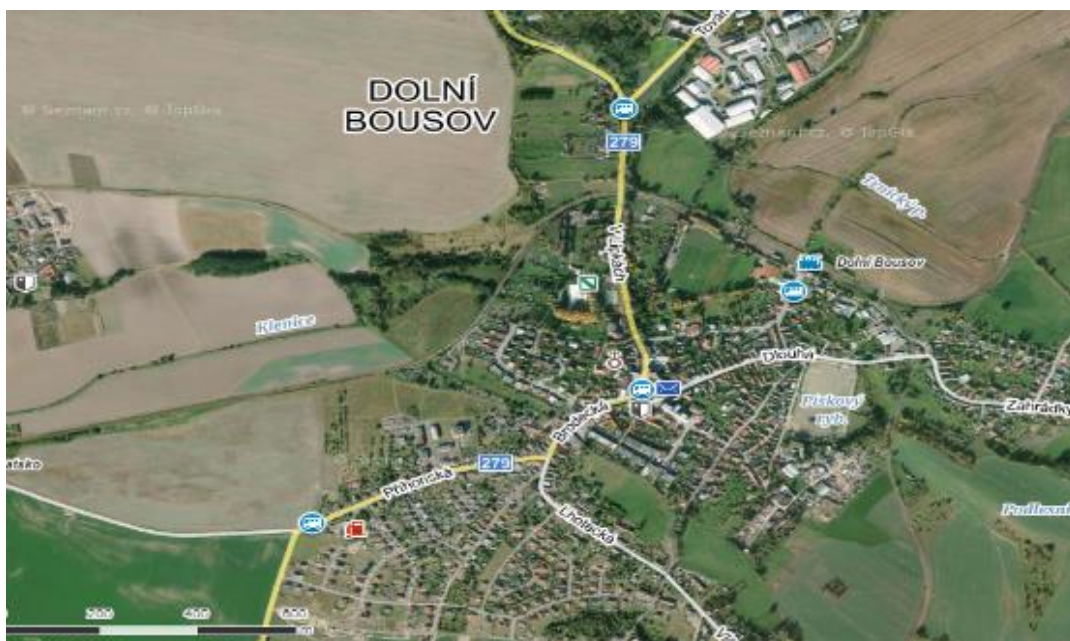
Město se nachází přibližně 16 kilometrů severovýchodně od Mladé Boleslavi v mělkém úvalu říčky Klenice. Město má 7 částí – Bechov, Dolní Bousov, Horní

Bousov, Ošťovice, Střehom, Svobodín a Vlčí Pole. Katastrální výměra je 2430 ha (město Dolní Bousov, 2018). Počet obyvatel k 1. 1. 2018 je 2732 (ČSÚ 2018). První zmínka o Dolním Bousově pochází z roku 1318, kdy se připomíná Ctibor z Búsovice. Před rokem 1497 byla obec povýšena na město. Největší rozkvět města nastal za Lobkoviců koncem 16 století. Během třicetileté války bylo město vypáleno Švédy. Po ukončení války pokračoval rozvoj území za vlády Černínů. Do 19 století vstoupilo Dolnobousovsko jako pevná součást panství Kost (město Dolní Bousov, 2018).

K hospodářskému rozvoji území přispělo vybudování císařské silnice z Mladé Boleslavi do Sobotky v roce 1842. Po roce 1860 prodělala ekonomika regionu bouřlivý vývoj, ale většina obyvatelstva se stále věnovala zemědělství a řemeslu. V roce 1870 byl založen místní cukrovar, který zanikl ve 30 letech 20 století. Pro rozvoj bylo důležité zřízení železniční dráhy Bakov nad Jizerou – Kopidlno (město Dolní Bousov, 2018).

V současné době místní lidé mohou pracovat v místě bydliště, kde sídlí místní firmy (likérka Bousov, DOBOS – skladovací firma, VOP – vojenské opravny), nebo pokračují v tradici zemědělství a sadařství. Většina obyvatel dojíždí za prací do Mladé Boleslavi, která nabízí mnoho pracovních míst díky firmě Škoda Auto. Díky firmě Škoda Auto je region ekonomicky na velmi dobré úrovni.

Z pohledu kulturního vyžití v obci byl v roce 1862 založen pěvecký spolek Stojmír, který pokračuje v tradici, až do současnosti. V současné době ve městě působí Sdružená obec baráčníků, která byla založena v roce 1930. Občané mohou využít městskou knihovnu. Kdo nehoduje kulturnímu vyžití, může využít sportovní vyžití, které ve městě založilo hnutí Sokol roku 1894. V současné době pořádá město pro občany různé společenské akce (např. ples města, Bousovské slavnosti, Mikulášskou slavnost, zájezd do divadla 2x za rok).

Obr. 4: Město Dolní Bousov (mapy.cz, 2018).

Obec Obruby

Obec je vzdálena 13 kilometrů severovýchodně od Mladé Boleslavi v blízkosti silnice I/16, která spojuje Mladou Boleslav s městem Jičín. Obec se nachází mezi dvěma místními centry, Dolní Bousov a Kněžmost. V obci žije 254 obyvatel (ČSÚ 2018) a katastrální výměra je 448 ha. Část obce se nachází tzv. dotčeném pásmu CHKO Český Ráj.

Obr. 5: Obec Obruby (mapy.cz, 2018)

Obec Přepere

Obec se nachází přibližně 2 kilometry severně od obce Obruby a asi 5 kilometrů od města Dolní Bousov. V obci žije 122 obyvatel (ČSÚ 2018) a katastrální výměra obce je 319 ha. Východní hranice katastrálního území prochází jedním z nejvyšších bodů v krajině v místě nazývaném u sv. Isidora, kde jsou významné rozhledové podmínky i na sever k Českému ráji a hradu Kost (obec Přepere, 2018).

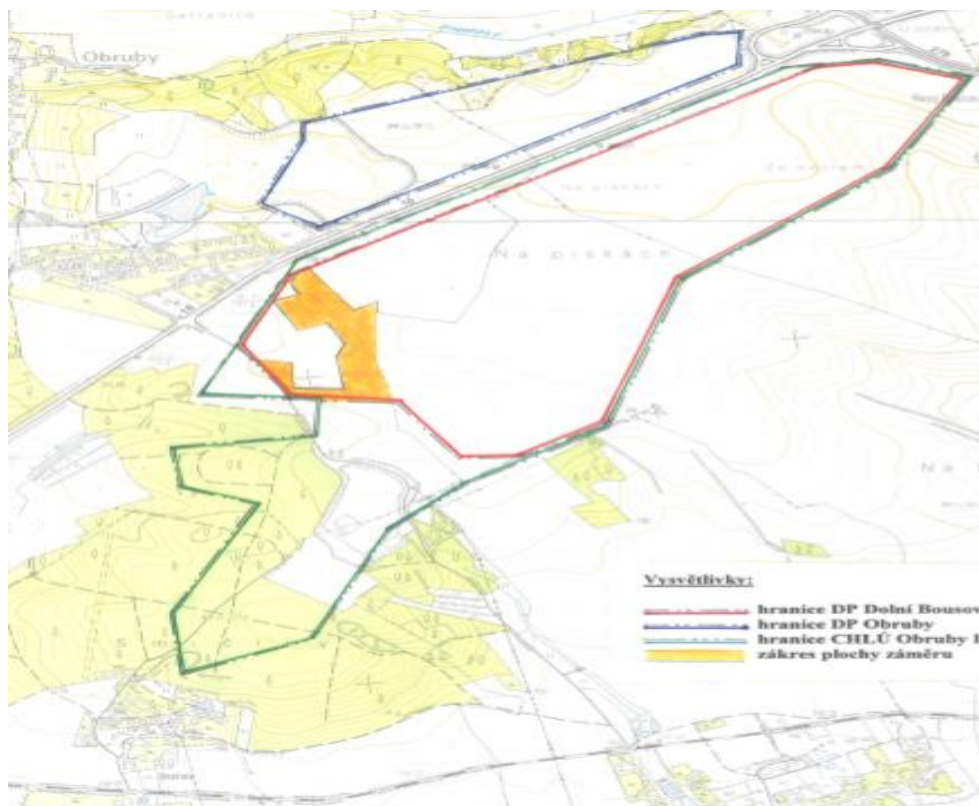
Obr. 6: Obec Přepere (mapy.cz, 2018).

Dobývací prostor Dolní Bousov

Dobývací prostor Dolní Bousov a přilehlé obce se rozprostírá v katastrálním území města Dolní Bousov a v katastrálním území obcí Obruby a Přepere. Ložisko štěrkopísku zde bylo ověřeno již v rámci vyhledávacího průzkumu Jizera v letech 1963 - 1965. Podrobný průzkum ložiska provedl n.p. Geindustria Praha pod názvem Horní Bousov v letech 1968 - 1973. Na vyhodnocené zásoby v kat. C₁ a C₂¹ bylo vydáno dne 28. 12. 1973 pod č. j. 1284-05/71-73 usnesení KKZ, kterým byly ověřené zásoby schváleny. Rozhodnutí o vhodnosti ložiska k průmyslovému

¹ Zásoby v kat. C₁ a C₂ – určení dle výpočtu a klasifikace zásob a zdrojů pevných nerostných surovin. Klasifikace zásob ložisek nerostných surovin je od svých počátků obecně založena na hodnocení dvou hledisek a to: stupně prozkoumanosti, to je hodnověrnosti poznání a stupně technicko ekonomické využitelnosti.

dobývání vydalo MS v ČSR dne 21. 10. 1985 pod zn. TZÚS - GMO - 510/85, od té doby je ložisko vedeno jako výhradní a podle ust. § 5 odst. 2 horního zákona je ve vlastnictví ČR (Starý, 2016).

Obr. 7: Přehledná mapa umístění záměru (EIA, STC2052, 2019)

Pískovna Obruby

Se nachází za obcí po levé straně komunikace I/16 z Mladé Boleslavi směrem na Jičín. Pískovna Obruby leží v k.ú. Obruby a v k.ú. Přepeře. Celková plocha lomu je 23,6188 ha. Těžba štěrkopísku byla v tomto lomu ukončena v roce 2016 a v současné době se na větší části provádí rekultivace na ornou půdu. Rekultivace probíhá dvěma způsoby technickou a biologickou. Technická rekultivace spočívá v postupném překrývání skrývkových zemín z jiných lokalit (pozn. skrývka - nadložní vrstva, která kryje ložisko suroviny). Biologická rekultivace navazuje na ukončení technické rekultivace a její účelem je technicky upravené plochy biologickými postupy zúrodnit. Východní cíp lomu, kde ještě nebyla zahájena rekultivace, je využíván motoristy.

Obr. 8: Rekultivace v pískovně Obruby (autor, 2018).

Ložisko štěrkopísku Horní Bousov

Leží v k.ú. Dolní Bousov a Obruby na pravé straně komunikace I/16 z Mladé Boleslavi na Jičín. Plánovaná těžba v tomto těžebním prostoru je plánována na dobu 9 – 10 let při zachování průměrného ročního objemu těžby a odbytu. Celkem je plánováno vydobýt 481 tis. m³ tj. cca 770 tis. t. zásob surovin. Těžba bude prováděna ve dvou těžebních řezech za sucha a z vody. Celková plocha v dobývací části je 5,0625 ha. Rekultivace v tomto dobývacím prostoru proběhne stejným způsobem jako v případě již vyzkoušené a provedené rekultivace v pískovně Obruby. Technická rekultivace bude spočívat v postupném zavezení dobývacího prostoru skrývkami hlinitých písků, hlín a spraší, tak, aby povrch terénu po rekultivaci byl minimálně cca 1 m nad hladinou podzemní vody, tj. v úrovni cca 276,5 m n. m. Následně bude spodní skrývková vrstva překryta vrstvou zúrodnění schopných zemin - humusové hlíny (ornice, podorničí). Na plochu, kterou je plánováno biologicky rekultivovat na trvalé travní porosty, je plánováno rozprostřít vrstvu humusové hlíny o mocnosti cca 0,15 m (Starý, 2016).

Biologická rekultivace - vzhledem k malé mocnosti ornice je plánováno rekultivovat převážnou část dotčené plochy na trvalé travní porosty. Plánovaná doba biologické rekultivace je 2 roky. Podél severního okraje DP u pilíře komunikace I/16, kde bude převýšení terénu po těžbě oproti původní úrovni terénu největší, je

plánováno s ohledem na omezení vzniku eroze půdy provést zalesnění. Plánovaná druhová skladba dřevin: borovice - 50 %, dub - 20 %, lípa - 20 % a jeřáb - 10 %. Do-
ba do zajištění porostů je plánována 5 let (Starý, 2016).

Obr. 9: Současný těžební prostor v ložisku Horní Bousov (autor, 2018).

Rozšíření ložiska Horní Bousov v rámci 3. plánu otvírky

Třetí plán otvírky bude o výměře 12,9243 ha zasahovat pouze v k.ú. Dolní Bousov. Celkem je plánováno vydobýt cca 1100 tis. m³, tj. cca 1,76 mil. t. zásob surovin. Těžba je při předpokládaném ročním objemu těžby a odbytu 176 tis. tun rozvržena na 10 let. Po vytěžení zásob surovin bude těžební prostor rekultivován stejným způsobem jako původní pískovna Obruby a ložisko Horní Bousov.

Obr. 10: Budoucí těžební prostor v ložisku Horní Bousov (autor, 2018).

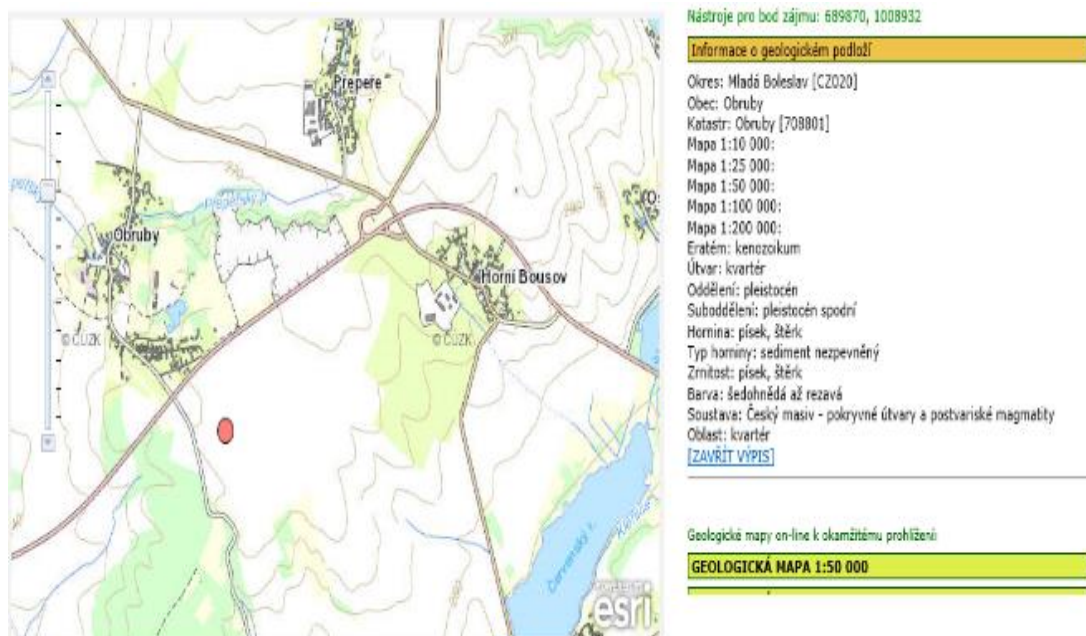
4.2 Charakteristika zájmového území

Geomorfologické členění

Zájmové území se nachází podle geomorfologického členění v provincii Česká vysočina, subprovincie Česká tabule, geomorfologická oblast Severočeská tabule, geomorfologický celek Jičínská pahorkatina. Rozloha geomorfologického celku je 1244 km² a střední výška 305,6 m.

Geologické podloží

Geologické podloží našeho zájmového území je v soustavě Český masiv – pokryvné útvary postvariské magmatity.

Obr. 11: Geologické podloží zájmového území (ČGS, 2018).

Půda

V zájmovém území DP Dolní Bousov a přilehlých obcích Obruby a Přepere má největší zastoupení hnědozem luvická, která zasahuje do katastrálních územích Dolní Bousov, Obruby a Přepere. Dále se v zájmovém území nacházejí půdy: pelezom karbonátová, černice pelická, kambizem arenická a kambizem pšefitická, která se nachází v prostoru nynější těžby a zasahuje i do plánu 3 otvírky dobývacího prostoru Dolní Bousov (ČGS, 2018).

Fauna a flora

Naše zájmové území je co se týče fauny a flóry velmi chudé. Vyskytují se zde stepní a lesostepní rostlinné druhy se zastoupením středoevropského, submediteránního a subpontického charakteru. Výskyt rostlinného zastoupení má vliv i na zastoupení živišičných druhů, kterou převážně tvoří živočichové obývající polní a luční ekosystémy. Pouze v původní písčité Obruby u obce Obruby hnízdili v průběhu těžby Břehule říční.

Obr. 12: Břehule říční (stoplusjednicka.cz, 2018).

Chráněná území, přírodní parky

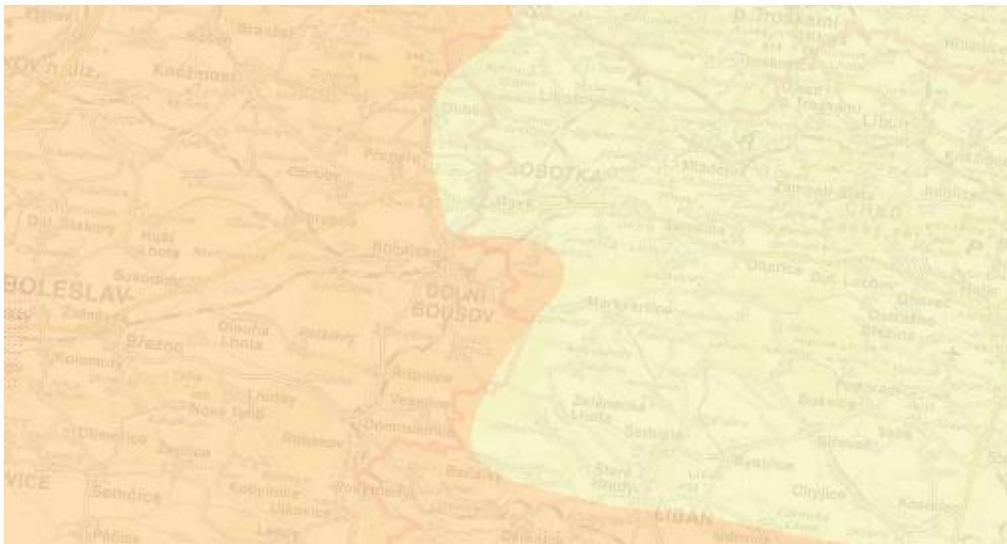
Do zájmového území nezasahují dle zákona č.114/1992 chráněná území, přírodní park, přírodní rezervace a národní park. Nejbližším chráněným územím je přírodní památka Údolí Plakánek vzdálené přibližně 3 km severozápadně. Toto údolí tvoří hranici CHKO Český ráj. Nejbližší lokalita v rámci NATURA 2000 je Dymokursko vzdálené 10 km. Mezi významné historické památky v blízkosti zájmového území jsou například hrad Kost a zámek Humprecht.

Obr. 13: Údolí Plakánek (itras.cz, 2018).

Klimatické podmínky

Zájmové území se nachází na rozhraní teplé a mírně teplé oblasti. Mírně teplá oblast má průměrnou roční teplotu 7-8,5°C, průměrný roční úhrn srážek činní 450-550 mm, pravděpodobnost suchých vegetačních období je 30-40% a vláhová jistota 0-4. Teplá oblast má průměrnou roční teplotu 8-9°C, průměrný roční úhrn srážek je <500 mm, pravděpodobnost suchých vegetačních období je 40-60% a vláhová jistota 0-2.

Obr. 14: Klimatické podmínky v zájmovém území (Geoportál, 2018).

Hydrologie

Poněvadž okolní obce upozorňovali na možné problémy s hladinou podzemních vod, které jsou zdrojem vody pro místní obyvatelé, je již od roku 2002 prováděn pravidelný monitoring hladiny a jakosti podzemních vod. Tento monitoring se

provádí jak na přítocích do prostoru pískovny, tak i na odtocích z pískovny. Zájmové území se nachází uvnitř ochranného pásma 3 stupně vodárenského toku Jizery. Zájmové území patří do povodí Klenice a jejího pravostranného přítoku Přepeřského potoka (Nakládal, 2018). Dále se v okolí nachází několik rybníků např. Červenský rybník, Šleiferna a Buškovský rybník.

5. Metodika

Při zpracování BP postupovaly práce v tomto pořadí: výzkumný problém, počet respondentů ve zkoumaném území, koncept strukturovaného rozhovoru, shromáždění dat a analýza a vyhodnocení dat. Cílem bylo vyhodnotit, vnímání těžby štěrkopísku místními obyvateli ve vybraném území České republiky. Všechny dílčí metody uvedené v této BP jsou teoreticky vysvětleny v části literární rešerše. V BP jsme postupovali metodou kvalitativního výzkumu. Základní zaměření kvalitativního výzkumu je dáno relativně obecnými otázkami, nikoli hypotézami. Jak se výzkum rozvíjí, otázky se postupně upřesňují nebo se generují nové, které probíhající výzkum podrobněji specifikují. Dále jsme postupovali metodou semistrukturovaných rozhovorů realizovaných tváří v tvář s respondenty. Na závěr jsme využili metody pro vyhodnocení analýz a dat. Základem kvalitního sociologického výzkumu ve formě rozhovorů je kvalitní příprava. Především se jedná o výběr respondentů.

5.1. Výzkumný problém

Výzkumný problém je zacílen na percepční prostor dotazovaných, jakým způsobem ho ovlivnila povrchová těžba štěrkopísku. Pomocí strukturovaných rozhovorů byl podrobně zjišťován vztah ke své obci/městu a analyzovány socio-demografické charakteristiky respondentů, zjišťována jejich orientace v prostoru, priority jejich návštěv ve svém okolí, vztah k bývalé pískovně Obruby/ aktivnímu lomu Horní Bousov a plánovanému rozšíření aktivního lomu Horní Bousov o 3 třetí etapu.

5.2. Počet respondentů ve zkoumaném území

Rozsah území, kde byl proveden kvalitativní výzkum, zasahuje do katastrů Dolní Bousov, Oruby a Přepeře. V katastrech zkoumaného území se nacházejí povr-

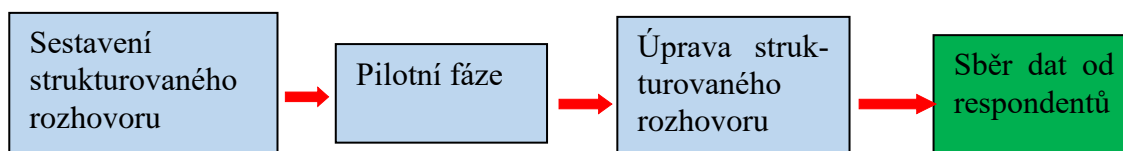
chové lomy a rekultivované území. Zkoumané území zasahuje do tří katastrů. Pro výzkum byl stanoven počet respondentů 10 z města Dolní Bousov, 10 respondentů z obce Obruby a 10 z obce Přepere (vždy 5 žen, 5 mužů). Všechny rozhovory vedl a pořídil autor bakalářské práce.

Při výběru respondentů jsme využili kombinaci dvou metod výběru respondentů:

- **Účelový výběr** – je veden výhradně záměrem výzkumníka, který rozhoduje, kdo bude nejlépe odpovídat potřebám a zaměřením jeho výzkumu.
- **Technika sněhové koule** – sněhová koule nabaluje respondenty podle doporučení předchozích respondentů (Vojtíšek, 2012). Po využití těchto metod jsme se zaměřili na oslovení výhradně dospělých osob trvale žijících ve městě Dolní Bousov a obcích Obruby a Přepere. Oslovení respondenti měli různý stupeň vzdělání, různé zaměstnání a různou dobu trvalého pobytu ve městě nebo v obci.

5.3. Koncept strukturovaného rozhovoru

Pro získání relevantních dat bylo postupováno dle schématu:

V první části byla vytvořena základní verze semistrukturovaného rozhovoru, pro jejichž základní verzi jsme využili poznatků získaných ze studie odborných zdrojů obsažených v rešeršní části práce. V rámci pořizování rozhovoru bylo vždy zachováno pořadí otázek. V průběhu rozhovoru tazatel používal upřesnění a vysvětlení odpovědí dotázaného, aby bylo ověřeno, že daná věc je správně pochopena a interpretována.

Pro zjištění, zda jsou otázky rozhovoru srozumitelné, byl proveden pilotní průzkum, kterého se zúčastnil 1 respondent z Dolního Bousova a 1 respondent z Obrub. Na základě testování byla struktura rozhovoru vyhodnocena jako vyhovující a došlo k úpravě pouze u otázky číslo 10 (Udržujete tradice, které se vztahují k určitému

místu ve městě/obci), kdy tazatel přidal do otázky upřesnění jakých tradic (zda navštěvují studánku, pomník, památný strom nebo lidové slavnosti jako masopust, máje). Po zhodnocení pilotní studie byla základní verze využita pro sběr dat.

Struktura interview je v plném znění přiložena jako příloha č. 1 v této BP. Rozhovor obsahoval 2 části. Prvá část, která byla zaměřena na získání socio-demografických informací jednotlivých respondentů, obsahovala 14 otázek. V této části se na jednu otázku respondenti vyjadřovali prostřednictvím pětistupňové škály odpovědí, kde vyjadřovali postoj k těžební společnosti Taum. Při položení této otázky bylo zjištěno, jaký postoj zaujímají respondenti k těžební společnosti Taum.

Ve druhé části bylo 11 otázek zaměřujících se na percepční prostor respondentů s tím, že jedna otázka byla zaměřena na vnímání rozšíření těžby k CHKO Český ráj. Na závěr rozhovoru se zaznamenali poznámky, které mohly mít vliv na vyjadřování respondentů k celkovému vyhodnocení (denní doba, počasí, přítomnost jiné osoby u rozhovoru a nálada respondenta).

5.4. Shromáždění dat

Sběr dat probíhal tak, že tazatel nejprve respondenta seznámil s účelem rozhovoru, použitím záznamového zařízení, přibližnou délkou rozhovoru a náplní jednotlivých částí rozhovoru (viz výše). Po vyslovení souhlasu respondenta tazatel následně pokládal připravené otázky a případně i doplňující otázky. Záznam rozhovoru byl pořízen na mobilní telefon značky Huawei P10 lite s operačním systémem Android 7.0 Nougat. Na systému je firemní nastavba EMUI verze 5.1.

Všechny rozhovory byly uskutečněny v období od 7. 12. 2018 do 10. 1. 2019. Během této doby bylo pořízeno 10 rozhovorů s respondenty z Dolního Bousova, 10 rozhovorů z respondenty z Obrub a 10 rozhovorů z respondenty z Přepeř. Rozhovory byly pořizovány na různých místech. U respondentů z Dolního Bousova převažovalo jako místo rozhovoru zaměstnání, dále se rozhovor pořizoval v ZŠ, MěÚ Dolní Bousov, informační centrum a rodinný dům. U respondentů z obce Obruby byly rozhovory pořizovány převážně v místním pohostinství, další rozhovory byly pořizovány v zaměstnání, v rodinném domě a na OÚ Obruby. Pořízení rozhovorů s respondenty z obce Přepeře byly uskutečněny převážně na OÚ Přepeře, dále v zaměstnání a v rodinném domě. U 36,66% všech rozhovorů byla přítomna druhá osoba (manžel,

sousedka, kolega ze zaměstnání). Zbýlých 63,33% rozhovorů, probíhal bez přítomnosti další osoby.

5.5. Analýza a vyhodnocení dat

Prvním krokem analýzy byla metoda doslovné transkripce údajů dle Hendl (2005). Jedná se o autentický převod nasbíraného textového materiálu. Výsledný text byl očištěn od nadbytečných slovních parazitů, byl stylisticky upraven a zbaven dialektu. Těmito úpravami jsem nezasáhl do obsahu materiálu. Výsledný text jsem upravil pro možné komentování např. s využitím poznámkového aparátu a zároveň jsem využil i zvýraznění některých pasáží relevantních pro výstup. Přepisy všech rozhovorů jsou dodány jako příloha č. 2 této BP.

Rozhovory jsem dále analyzoval pomocí metody otevřeného kódování (Hendl, 2016). Odpovědi byly během dalšího zpracování hovorů kódovány a seskupeny v co nejvíce souvislých kategoriích. Pro vyhodnocení kategorizovaných dat byla využita metoda tabalace, která je vhodná pro zaznamenání a třídění dat do přehledného schématu (tabulky), následné výpočty, lze snadno zaznamenat do editoru MS Exel (Vojtíšek, 2012). Souhrn těchto dat je uveden v příloze č. 3 této práce. Tato metoda umožnila zmapovat, jak se respondenti ve své výpovědi vztahují k místu, kde žijí. Analyzována byla témata otázek, která se týkala percepčního prostoru. Škálové otázky byly vyhodnoceny pomocí numerické metody.

6. Výsledky

Vyhodnocení otázek

6.1. Výsledky otázek sociodemografické části rozhovoru a vnímání percepčního prostoru

V rámci rozhovorů bylo osloveno 30 obyvatel zájmového území: 10 obyvatel města Dolní Bousov, 10 obyvatel Obrub a 10 lidí žijících v Přepeřích. Přesnější informace o charakteristice oslovených respondentů, jsou uvedeny v tabulkách 02, 03 a 04.

Tabulka 02: Základní charakteristiky respondentů z města Dolního Bousova

RESPONDENTI - DOLNÍ BOUSOV						
kód respondenta	Pohlaví	věk	vzdělání	zaměstnání	v obci žije (let)	přistěhoval
DB 01	Ž	46	SOU	prodavačka	28	ano
DB 02	M	42	SŠ	referent kvality	4	ano
DB 03	M	33	SOU	seřizovač	3	ano
DB 04	Ž	41	VŠ	ředitelka ZŠ A MŠ	20	ano
DB 05	M	68	VŠ	důchodce, částečně vyučuje na ZŠ	68	ne
DB 06	M	48	SŠ	starosta	27	ano
DB 07	Ž	42	VŠ	knihovnice	15	ano
DB 08	M	41	SOU	seřizovač	18	ano
DB 09	Ž	41	SOU	skladnice	19	ano
DB 10	Ž	73	Z	důchodkyně	73	ne

M-muž, Ž-žena, Z-základní, SOU- střední odborné učiliště, SŠ-středoškolské s maturitou, VŠ-vysokoškolské, ZŠ-základní škola, MŠ-mateřská škola

Z respondentů, kteří byli osloveni v Dolním Bousově, žijí od narození pouze dva respondenti DB 05 (68 let) a DB 10 (73 let) tyto respondenti jsou označeny žlutě. Zeleně jsou označeny respondenti, kteří žijí v Dolním Bousově déle jak 10 let a mohli se aktivně zapojit do diskuse o 2. etapě plánované otvírky v DP Dolní Bousov (současná těžba). Nejkratší dobu bydlí v Dolním Bousově respondent DB 03, který se přistěhoval do Dolního Bousova před třemi lety.

Tabulka 03: Základní charakteristiky respondentů z obce Obruby

RESPONDENTI - OBRUBY						
kód respondenta	pohlaví	věk	vzdělání	zaměstnání	v obci žije (let)	přistěhoval
OB 01	M	34	SŠ	trénér v tréninkovém centru	4	ano
OB 02	M	40	SŠ	trénér v tréninkovém centru	40	ne
OB 03	Ž	29	VŠ	MD, sociální pracovnice	29	ne
OB 04	Ž	27	SŠ	montážní dělník	6	ano
OB 05	Ž	22	SOU	montážní dělník	22	ne
OB 06	Ž	41	SŠ	auditor	41	ne
OB 07	M	47	SŠ	koordinátor	4	ano
OB 08	Ž	46	SŠ	ekonom	4	ano
OB 09	M	45	SŠ	seřizovač, starosta	35	ano
OB 10	M	37	SŠ	specialista	31	ano

M-muž, Ž-žena, SOU- střední odborné učiliště, SŠ-středoškolské s maturitou, VŠ-vysokoškolské, MD-matěřská dovolená

V obci Obruby žijí od narození čtyři respondenti, jsou označeny žlutě, nejdéle však v obci žije respondentka OB 06 (41 let). Více jak 10 let žijí v obci dva respondenti OB 09 a OB 10, tyto respondenti jsou označeny zeleně a mohli se aktivně zapojit do diskuse o 2. etapě plánované otvírky v DP Dolní Bousov (současná těžba). Méně než 10 let v obci žijí čtyři respondenti a tři z nich shodně 4 roky (OB 01, OB 07 a OB 08).

Tabulka 04: Základní charakteristiky respondentů z obce Přepěře

RESPONDENTI - PŘEPĚŘE						
kód respondenta	pohlaví	věk	vzdělání	zaměstnání	v obci žije (let)	přistěhoval
PŘ 01	M	59	SOU	OSVČ	32	ano
PŘ 02	Ž	40	VŠ	OSVČ	10	ano
PŘ 03	M	66	SŠ	důchodce	55	ano
PŘ 04	Ž	71	Z	důchodce	30	ano
PŘ 05	M	70	Z	důchodce	30	ano
PŘ 06	Ž	30	VŠ	MD	30	ne
PŘ 07	Ž	66	SŠ	důchodce	46	ano
PŘ 08	Ž	47	SŠ	mistr	20	ano
PŘ 09	M	46	SOU	seřizovač	35	ano
PŘ 10	M	37	SŠ	mistr	2	ano

M-muž, Ž-žena, Z-základní, SOU- střední odborné učiliště, SŠ-středoškolské s maturitou, VŠ-vysokoškolské, MD-matěřská dovolená, OSVČ-osoba samostatně výdělečně činná

V obci Přepěře žije od narození pouze respondentka PŘ 06 (30 let) tato respondentka je označena žlutě. Zeleně jsou označeny respondenti, kteří žijí v obci Přepěře déle jak 10 let a mohli se aktivně zapojit do diskuse o 2. etapě plánované ot-

vírky v DP Dolní Bousov (současná těžba). Zde musíme vzít potaz, že 2 plán otvírky v DP Dolní Bousov již nezasahuje do katastru obce Přepere, ale občané se mohly zapojit přes Občanské sdružení Neogén se sídlem v obci Obruby, které bylo proti otevření 2 etapy plánované otvírky v DP Dolní Bousov. Nejkratší dobu se v obci trvale zdržuje respondent PŘ 10, který se přistěhoval před dvěma lety.

Nikdo z oslovených respondentů v rámci tří obcí nemá zaměstnání spojeno s těžbou nerostů nebo s rekultivacemi. Jejich zaměstnání není ani nijak napojeno na činnost těžební společnosti TAUM, která v řešeném území těží.

Jaký je Váš vztah k těžební společnosti TAUM?

Dále respondenti v rámci sociodemografické části měli možnost vyjádřit svůj postoj k těžební společnosti TAUM ve škále odpovědí: „velmi pozitivní“, „pozitivní“, „neutrální“, „negativní“, „velmi negativní“. Do tabulky 05 jsme shrnuli odpovědi všech tří zájmových území (Dolní Bousov, Obruby, Přepere). Toto shrnutí nám umožní lépe porovnat, jaký postoj zaujímají respondenti zájmových území k těžební společnosti TAUM. Z výsledků vyšlo, že postoj respondentů není příliš rozdílný bez ohledu na lokaci jejich obce. Velmi negativně se vyjádřil respondentka DB 04 se slovy: „*vzhledem k tomu, že by se to mělo rozšiřovat na Horní Bousov, tak velmi negativně*“. Negativní postoj (10-20%) vyjádřili respondenti třeba těmito komentáři, například respondent PŘ 03: „*já ho poznal spíš z té negativní.*“ nebo respondentka PŘ 04: „*negativní, vadí mi, že se to tam zaváží ten bordel*“. Nejvíce zaujímají respondenti postoj neutrální (70-80%) a tento postoj si, vyjádříme několika vybranými komentáři například respondentka OB 03: „*neutrální, vůbec neznám.*“, respondent PŘ 05: „*protože nevím, co je to za firmu, tak neutrální.*“ a respondent PŘ 09: „*neutrální, neznám tu firmu*“. Z těchto komentářů vyplývá, že respondenti volili odpověď neutrální z důvodu neznalosti firmy. Pozitivní postoj měli dva respondenti a doplnili ho komentářem: respondentka PŘ 07: „*pozitivní, znali jsme se.*“ a respondent OB 09: „*z pohledu občana pozitivní*“. Respondent DB 02 měl velmi pozitivní postoj, který doplnil komentářem: „*bral jsem tam písek*“.

Tabulka 05: Vztah k těžební společnosti TAUM

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
velmi pozitivní	1	10	0	0	0	0
pozitivní	0	0	1	10	1	10
neutrální	7	70	8	80	7	70
negativní	1	10	1	10	2	20
velmi negativní	1	10	0	0	0	0
CELKEM	10	100	10	100	10	100

V další části rozhovorů respondenti odpovídali na otázky týkající se místa, kde žijí a jak vnímají daný prostor.

Udržujete tradice, které se vztahují k určitému místu ve městě/ v obci?

Při této otázce tazatel podal respondentům upřesňující informace, jaké tradice jsou například myšleny (mikulášská, máje, městské slavnosti, návštěvy studánky, pomníku nebo památného stromu atd.). Souhrn výsledků je zaznamenán v tabulce č. 06.

Tabulka 06: Tradice, které se vztahují k určitému místu ve městě/ v obci

Kategorie	Dolní Bousov			Obruby			Přepeře		
	počet povědí	od- %	%	počet povědí	od- %	%	počet povědí	od- %	%
mikulášská, vánoce a jiné akce pořádané městem/obcí	8	80		5	50		7	70	
studánka									
památný strom									
pomník							1	10	
staročeské máje							2	20	
posvícení, masopust				2	20				
silvestrovská tradice (pochod)	1	10							
neudrzuje	1	10		3	30				
CELKEM	10	100		10	100		10	100	

Z výsledků je patrné, že 86,6% všech respondentů udržuje určité tradice vztahující se k určitému místu ve městě nebo v obci. Musíme zmínit, že většina respondentů udržuje více tradic. Největší zastoupení mají tradice, které pořádá město/obec,

ať se již jedná o mikulášskou slavnost, vánoční tradice, lidové slavnosti jako jsou máje, posvícení a masopust. Pouze jeden respondent DB 05 udržuje tradici, která je v přírodě a to silvestrovský pochod v okolí Dolního Bousova a jeho komentář zní: „ano, chodíme s kolegy na silvestra na pochod po okolí Bousova“. Jedna respondentka PŘ 07 udržuje tradici vztahující se k pomníku a její komentář: „ano, kladení věnců u Pirámu, k pomníku padlých vojáků“. Zde musíme poznamenat, že tuto tradici zmínili ještě ve svých komentářích i respondenti PŘ 04, PŘ 06, PŘ 09 a PŘ 10. Pouze 13,3% všech respondentů neudržuje žádné tradice vztahující se k určitému místu ve městě/obci. Připojíme komentář respondenta OB 02: „občas jsem se kdysi zúčastnil, teď už moc ne“.

Jak vnímáte město/obec? Jste zde spokojený(á)?

Při položení této otázky respondenti vyjadřovali svoje osobní vnímání k městu nebo obci a vyjadřovali svoji spokojenost. Souhrn jejich spokojenosti je zaznamenán v tabulce č. 07.

Tabulka 07: Vnímání města/obce a vyjádření spokojenosti respondentů

Kategorie	Dolní Bousov			Obruby			Přepeře		
	počet povědí	od- %		počet povědí	od- %		počet povědí	od- %	
okolí, prostředí				1	10				
rodinné/osobní pouto				1	10				
spokojenost/klid	8	80		6	60		10	100	
rozvoj, vzhled	1	10							
neutrální postoj									
lepší fungování, ale spokojený	1	10		3	30				
negativní	0			0			0		
CELKEM	10	100		11	110		10	100	

Je zřejmé, že většina respondentů je spokojená v městě/obci, kde žijí. Ve městě Dolní Bousov je 80% respondentů spokojených. Jeden respondent DB 06 vnímá rozvoj města s komentářem: „řeknu to jednoduše. Město se za posledních dvacet let se významně změnilo k lepšímu díky rozvoji města a práci radnice“. Jeden respondent zaujímá neutrální postoj, na městě vidí negativa, ale pozitiva převládají.

V obci Obruby jsme získali větší škálu odpovědí. Většina odpovědí je pozitivního vnímání obce. Spokojených respondentů bylo 60%, jeden respondent OB 02 vnímá pozitivně okolí a prostředí a další respondentka OB 03 má rodinné nebo osob-

ní pouto s obcí a její komentář: „jsem zde spokojená, akorát jsme takový rozhádaný, nejsme taková spojená obec, ale tím, že tady žiju od malička, tak je to pro mě normální stav“. V obci Obruby má 30% respondentů neutrální postoj, například respondent OB 07: „kdyby fungovala lépe asi jako všude, bylo by to lepší, ale jsem spokojený“.

V obci Přepere je 100% respondentů spokojených. Například respondentka PŘ 02 se vyjádřila tímto komentářem: „ano jsem, žije se tu dobře“.

Co se Vám ve městě/obci líbí a co byste naopak změnil (a)?

Při této otázce se mohli respondenti vyjádřit, co se jim líbí na městě/obci a co by chtěli změnit. Respondenti měli možnost volných odpovědí. Odpovědi jsme zařadili do kategorií, které jsou shrnuty v následující tabulce č. 08.

Tabulka 08: Co se Vám ve městě/obci líbí a co byste naopak změnil (a)

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepere	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
co se Vám líbí						
klid/velikost	4	40	3	30	3	30
vybavenost/ ob- služnost	4	40	2	20	1	10
společenské akce	1	10	1	10	1	10
prostředí, vzhled, zeleň			1	10	3	30
dostupnost	1	10	1	10		
soudružnost obyvatel			1	10		
neuveďl			1	10	2	20
co byste změnil (a)						
více mladých obyvatel					2	20
lepší vybavenost/ dostupnost	3	30			2	20
ubytovny pro cizí národnosti	3	30				
soudružnost obyvatel	1	10	7	70	1	10
vedení města/obce			1	10		
těžba šterkopísku			1	10		
nechce nic měnit	3	30	1	10	5	50
CELKEM	20	200	20	200	20	200

Respondenti z Dolního Bousova si nejvíce cení na městě jeho velikosti a klidu, jak dokládá odpověď respondentky DB 01: „*já jsem spokojená, je tam klid, není to rušné město*“. Dále respondenti vyzdvihli vybavenost města jako například respondent DB 03: „*líbí se mi, že je tam všechno. Teď jsem otec, takže teď myslím na děti, škola, školka*“. Tyto dvě nejvíce preferované odpovědi shrnula respondentka DB 07 takto: „*je tak akorát velké, a má potřebnou občanskou vybavenost*“. Respondentka DB 04 vyzdvihla společenské akce, které pořádá město: „*líbí se mi akce pro občany. Oslava 100 let, slavnosti, Mikuláš. Město má zájem spojovat lidi dohromady.*“ a respondent DB 05 vyzdvihl dostupnost města: „*líbí se mi, kde se nachází. Je to blízko do Boleslavi, do Českého ráje*“.

Respondenti z obce Obruby obsáhli všechny kategorie v tabulce č. 07, ale nejvíce si váží klidu a velikosti obce. To dokládá komentář respondenta OB 10: „*No nevím, je to taková malá, čistá vesnice. Je tam klid, po dobu, kdy se těžilo v obci, tak byl dost velký provoz přes obec, teď jak se x let přestalo těžit, tak je tam fakt klid*“. Dále občané preferují obslužnost obce, jak dokumentuje komentář respondentka OB 06: „*tak je dobré, že je tu krám, pošta, školka, obecní úřad, dá se tu někam zajít, pohostinství...*“. Ze zbylých kategorií si vybereme odpověď respondenta OB 02: „*na obci se mi líbí to umístění, blízko Českého ráje*“.

U respondentů z obce Přepere převládají kategorie velikost a klid, prostředí, vzhled a zeleň. Tyto kategorie reprezentují například komentáře PŘ 02: „*líbí se mi klidné prostředí.*“ a PŘ 08 doplňuje: „*konečně se ta zeleň udržuje, jezdí tady pán s traktůrkem, vzhled je lepší*“. Z dalších zmíněných kategorií představme odpověď respondenta PŘ 03: „*líbí se mi akce, třeba od hasičů*“.

Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

Při položení této otázky se respondenti vyjadřovali volnou odpovědí. Z volných odpovědí se provedla kategorizace, která je zanesena do tabulky č. 09.

Tabulka 09: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpo- vedí	%	počet odpo- vedí	%	počet odpo- vedí	%
práce kolem domu/ chalupy, na zahradě	2	20	2	20	2	20
více aktivit	1	10	2	20	1	10
sport, turistika, cyk- loturistika	5	50	1	10	3	30
Četba	1	10	1	10		
doma (křížovka, tele- vize)	1	10				
rodina (výlety), přáte- lé			3	30	3	30
koníčky (myslivost, rybaření)			1	10	1	10
CELKEM	10	100	10	100	10	100

Respondenti v zájmovém území tráví svůj volný čas různými aktivitami. U respondentů z Dolního Bousova převažují sportovní aktivity (50% respondentů). Například respondentka DB 04 uvedla: „*sport, běhání, jízda na kole, využití zařízení, která tady jsou*“. Dále je zastoupena kategorie práce kolem domu/chalupy a zahrada, jak zmiňuje respondent DB 02: „*na baráku. Přestavba baráku? Jo*“. Nejvíce aktivní je respondent DB 05, který uvedl tyto aktivity ve svém volném čase: „*práce kolem domu a chalupy, občas ve škole, vedu sportovní kroužek florbalu, zábavy je dost*“.

U respondentů z obce Obruby je zmíněno nejvíce možností trávení volného času. Například respondent OB 10 uvedl: „*já jsem rybář, takže u vody*“. Pokud jsou v rodině menší děti, tak většina respondentů tráví volný čas s rodinou. Tento důvod uvedla respondentka OB 04 slovy: „*doma s rodinou*“. Nejvíce aktivní jsou respondent OB 09 a respondentka OB 06, která uvedla v komentáři: „*se psi, běhám, kamarádky*“.

V obci Přepeře jsou u respondentů nejvíce zastoupeny rovnoměrně dvě kategorie První zastoupená kategorie sport, turistika a cykloturistika, kterou doplňuje kategorie rodina, přátelé. Tyto kategorie zmiňují ve svém komentáři například respondent PŘ 05, který uvedl: „*v létě prací, na kole, pěšky chodím*.“ nebo respondentka PŘ 02, která odpověděla: „*nemám moc volného času, ale asi nejčastěji sledování filmů s dětmi*“. Respondent PŘ 01 tráví volný čas svým koníčkem myslivostí.

Chodíte rád(a) do přírody? Jak často? Chodíte raději sám(a) nebo s někým?

Tuto otázku jsme si rozdělili na podotázky. Na první podotázku „*Chodíte rád(a) do přírody?*“ odpovědělo 93,33% všech oslovených respondentů ANO pouze dvě respondentky odpověděly, že nechodí. Souhrn odpovědí na podotázky „*Jak často?*“ a „*Chodíte raději sám(a), nebo s někým?*“ je uveden v tabulce č. 10.

Tabulka 10: Jak často? Chodíte raději sám(a), nebo s někým?

Jak často						
kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
1 - 2x týdně	1	10				
každý den	1	10	4	40		
v sezóně	1	10	1	10	1	10
příležitostně	5	50	1	10	6	60
Často	1	10	4	40	2	20
nechodí	1	10			1	10
CELKEM	10	100	10	100	10	100

Chodíte raději sám(a) nebo s někým?						
kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
sám(a)			1	10	1	10
s rodinou, přáteli	7	70	5	50	6	60
s dětmi	1	10	1	10	2	20
domácí mazlíček (psi)	1	10	3	30		
nechodí	1	10			1	10
CELKEM	10	100	10	100	10	100

V souhrnu odpovědí všech respondentů je zřejmé, že nejčastěji respondenti vyrazí do přírody příležitostně, například respondent DB 05 uvedl: „*ano chodím, jakmile je to možné a s manželkou*“. Respondentka DB 01 na tuto otázku odpověděla: „*Tak, když jsou vnoučata tak s nimi. A jak často? Jednou týdně, dvakrát? Tak to zase*

ne, jak to čas umožní“. Pokud mají respondenti psa, chodí každý den do přírody, jako například respondent OB 09, který uvedl: „sám, se psi, každý den po okolí.“ a tento důvod uvedla i respondentka OB 06: „se psi, denně, občas se mi nechce, ale musím“. Někteří respondenti chodí do přírody v sezóně (hlavně houbařské), jak uvedli ve své odpovědi respondent OB 07: „chodím rád na houby.“ a respondent DB 08 dodal: „moc nechodím, ale někdy s manželkou na houby“.

6.2. Vyhodnocení druhé části rozhovorů týkající se těžby a jejího vlivu na okolní krajinu

Ve druhé části rozhovoru jsme se zaměřili na vztah respondentů týkající se těžby a jejího vlivu na percepční prostor respondentů. Nejdříve jsme se zaměřili, jak respondenti vnímají těžbu nerostů obecně.

Jak byste popsal (a) Váš vztah k těžbě nerostů obecně?

Zde měli respondenti možnost odpovědi z pětistupňové škály (velmi pozitivní, pozitivní, neutrální, negativní a velmi negativní). Zobrazení odpovědí je zaznamenáno v tabulce č. 11.

Tabulka 11: Vztah k těžbě nerostů obecně

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
velmi pozitivní	0	10	0	0	0	0
pozitivní	0	0	3	10	1	10
neutrální	10	70	5	80	7	70
negativní	0	10	2	10	2	20
velmi negativní	0	10	0	0	0	0
CELKEM	10	100	10	100	10	100

V této otázce dle zaznamenání jasně dominuje u respondentů se zájmových území neutrální vztah k těžbě nerostů. V Dolním Bousově například respondent DB 03: „neutrální, protože je to potřeba. A není to v blízkosti. Tak, zatím mě to nijak neovlivňuje.“ nebo respondentka DB 04: „tak ty suroviny se těžít musí, to je jasné, v tom je ten vztah pozitivní, ale v rámci zachování krajiny, takže neutrální“. Respondentka PŘ 02 vyjádřila svůj vztah tímto komentářem: „neutrální, osobně se mě to netýká. Neřeším tady těžební limity, jako někde o kus dál.“ nebo respondent PŘ 10: „

já mám takový pozitivní, kdyby se to netěžilo, neměli bychom spoustu věcí, co máme. Spousta lidí si to neuvědomuje, na jedné straně ekologie a ochrana přírody, na druhé straně, kdyby nedošlo k těžbě, jakýkoliv suroviny, tak by nebylo spoustu věcí“. Dotázaný OB 02 vyjádřil svůj vztah k těžbě touto odpovědí: *„asi to neutrální. Protože ne všechno je vždycky špatně a ne všechno je vždycky dobře. Na všem se něco najde a pak, už je na tom člověku co si na tom najde, jestli to pozitivní nebo to negativní, takže se k tomu stavím neutrálně.“* nebo respondentka OB 03: *„neutrální, když to nezatěžuje, až příliš okolí tak mi to nevadí. Jen když jsou pak nějaké výjimky, kdy to zatěžuje okolí, tak se mi to nelíbí. Je to potřeba, nějaké produkty jsou potřeba, ale musí to být řízené“.* Negativní vztah k těžbě nerostů vyjádřili dva respondenti z Obrub a dva respondenti z Přepěř. Respondenti z obce Obruby komentovali vztah takto, respondentka OB 04: *„negativní. Není to dobré pro přírodu. Takže Vám vadí to poškození přírody? Ano, pak to nevypadá moc hezky.“* nebo respondent OB 10: *„tak já to vidím jako plundrování přírody, takže negativní, s tím, že i když tu část nějakým stylem dávají dohromady, tak stejně pořád tam je ten zásah vidět a x let ještě bude vidět“.* Respondenti z obce Přepěř vyjádřili svůj negativní postoj těmito komentáři, respondentka PŘ 04: *„negativní, narušuje to ráz přírody, není to, co to dříve bylo“* nebo respondentka PŘ 07: *„spíš negativní, myslím si, že to silně ovlivnilo srážkovou činnost“.*

Vnímáte rozdíl mezi povrchovou těžbou štěrkopísku a těžbou uhlí, tak jak probíhá například na Mostecku? Kde vidíte zásadní rozdíl?

Do tabulky č. 12 jsme přepsali všechny odpovědi respondentů na tuto otázku. Při položení této otázky se poprvé projevuje NIMB = Not in my backyard (není to u mých dveří).

Tabulka 12: Vnímáte rozdíl mezi povrchovou těžbou štěrkopísku a těžbou uhlí, tak jak probíhá například na Mostecku, kde vidíte zásadní rozdíl?

RESPONDENT	ODPOVĚDI
DB 01	<i>„Tak to uhlí je, asi daleko více škodí do ovzduší a u tohohle to asi nehrozí ne? To ne no i ta rozloha“.</i>
DB 02	<i>„Na Mostecku jsem byl jednou a je to měsíční krajina, to se nedalo. Takže největší rozdíl je v krajině? Takže ta povrchová těžba štěrkopísku není tak vidět? Je to menší a schovanější“.</i>
DB 03	<i>„Určitě v tom smogu a spalování. Co se týče čistoty a těžby? Tak, čistota prostředí. A co se týče rozměrů toho lomu, vidíte tam ten rozdíl? No já jsem nikdy v uhelném lomu nebyl, takže nemohu definovat, ale co byl ten naproti, tak zabere to hodně místa“.</i>

DB 04	„Teď se říká, že od toho uhlí se moc neopustilo, že to uhlí se používá, ale spíš jsem pro nějaké alternativnější zdroje, než je těžba uhlí. Z hlediska rizika, je pro mě lepší štěrkopísek na povrchu, než uhlí v dolech“.
DB 05	„Těžba uhlí má další následky pro přírodu. Zatímco se vytěží písek, tak to negativní důsledky pro přírodu, prostředí nemá, protože se spotřebuje na něco, zatímco uhlí se ještě spálí a z toho jsou horší důsledky než ta samotná těžba“.
DB 06	„Těžba uhlí je větší zásah do přírody. Na Mostecku jsem byl v době, už po rekultivaci. Když, jsem viděl to srovnání, byl jsem na takové výstavě, jak to vypadalo, když se v tom daném místě těžilo a teď jak to vypadá, tak je to neporovnatelné, ale když to porovnám s těžbou štěrkopísku, tak je to šetrnější vůči krajině, ale jsou i místa, kde ta těžba velmi zasahuje“.
DB 07	„Já jsem nad tím nikdy nepřemýšlela. To je taky odpověď, člověk se o to nemusí zajímat. Rozdíl nevnímám, protože se o to nezajímám“.
DB 08	„Tak asi je to rozdíl, na Mostecku to berou ve velkém, když to srovnám u nás, tak to není tak hrozné oproti těm pláním. V té rozloze je rozdíl“.
DB 09	„Tak, když se tam těží uhlí, tak lidé nemohou dýchat a ten písek je čistší na tu těžbu, bych řekla“.
DB 10	„Nevidím rozdíl“.
OB 01	„Nerozumím otázce. Myslíte třeba rozloha lomu, větší prašnost. Ano, s tím souvisí i ten lom, na který se dotazujete, původně to, bylo z jedné části směrem k naší obci postupně to teď, směřuje na druhou stranu směrem k obci, odkud pocházím a stále se rozšiřuje“.
OB 02	„Myslíte povrchové? Ne, nějaké co jde dolů? Myslím tu, co je na povrchu. Tak tam u té povrchové je to problematické, protože tam pak stává měsíční krajina. Pokud tam pak ovšem dojde k nějaké rekultivaci krajiny a tak, tak to určitě beru jako plus. Otázka je, jestli se tou těžbou likvidují třeba nějaké ty obce, přesídlují se lidi a to je právě to negativní“.
OB 03	„Vnímám sice rozdíl, ale ta těžba písku nebude tak hloubková jako u uhlí. I co se týče rozlohy tak to uhlí je větší“.
OB 04	„Tak krajina nevypadá moc dobře, není to moc hezké. A ohledně těžby štěrkopísku, když vidíte tento lom a v té Ostravě, tak rozloha je trochu jiná. Ano, to určitě je“.
OB 05	„Nevím. Tak když se podíváte, jak probíhá tento lom, jak je velký a pak ten na Mostecku, vidíte tam nějaký rozdíl? Třeba v rozloze? To určitě“.
OB 06	„Tak vzhledem k tomu co se stalo těm horníkům je to asi trochu bezpečnější takhle, jinak asi nevím. A co se týče třeba ty krajiny? Já jsem nikdy na Mostecku nebyla, takže nemohu posoudit, ale je pravda, že ta krajina se tady hodně změnila“.
OB 07	„Určitě ve velikostech, prostředí. Tady to není tak znečištěný“.
OB 08	„Nevnímám, nezajímám se o to“.
OB 09	„V prašnosti, nikdy jsem tam nebyl. Auta tudy moc nejezdí. Je zde jílovitý písek, takže prašnost je minimální“.
OB 10	„Tak co je na Mostecku, to je jedna obrovská díra. Takže největší rozdíl je v rozloze? Tam je vidět ta těžební rozloha, ta krajina je zdevastovaná celá, to bude trvat x desítek let, než to dají dohromady“.
PŘ 01	„Nevím, nikdy jsem o tom nepřemýšlel, nevím jak se vyjádřit. Nikdy jsem se o to nezajímal“.
PŘ 02	„Já jsem to nikdy osobně neviděla, vždycky v televizi. Těžba štěrkopísku mi přijde šetrnější. Není to takový špinavý“.
PŘ 03	„Nevím, jak by se dal písek těžit jinak. Nemám tušení. V Mostě jsem nežil. Vidím tu krajinu, že uhlí se vytěžilo, jsou tam ty jezera. Lidé jsou, asi na tom závislí, uhlí, písek je potřeba“.

PŘ 04	„Tam je to katastrofa, tady je to úměrné. Co se týče rozlohy, tak je to moc velké“.
PŘ 05	„Na Mostecku je to ve velkém, tady je to zatím v malém, ale jinak je to pro životní prostředí obojí špatné“.
PŘ 06	„Neřeší to. Takže jste se o to nezajímala, o tuto problematiku? Ne, do podrobnosti ne, jen ve zprávách nebo v rámci obce“.
PŘ 07	„Písek tolik nepráší. Takže ovzduší? Přesně tak, ale i tu přírodu kolem. Tady tolik nepráší, silně to ovlivňuje“.
PŘ 08	„Všechna ta těžba uhlí i na Ostravsku, je to více, rozsáhlejší, horší ovzduší“.
PŘ 09	„V kvalitě toho prostředí a ovzduší, těžba černého uhlí je prašnější, hlučnější, více to zasahuje okolí lidí, než těžba povrchová“.
PŘ 10	„V Mostu jsem byl jednou. Je to ošklivé město, špatné ovzduší. Těžba černého uhlí má velmi negativní vliv na to ovzduší, není to dobré. Viděl jsem to jen z dálky, takže nevím, jak je to velké“.

Jakým způsobem ovlivňuje těžba lomu život v obci/městu? Myslíte si, že bez lomu se život v obci/městu lišil?

V této otázce respondenti vyjadřovali míru ovlivnění těžby v lomu na obec/město a vyjadřovali se, zda by se život v obci/městu lišil, kdyby se lom nenacházel v této lokalitě. Postoj a odpovědi jsou zaznamenány v tabulce č. 13.

Tabulka 13: Jakým způsobem ovlivňuje těžba lomu život v obci/městu, myslíte si, že bez lomu se život v obci lišil?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Neovlivňuje/nelišil	7	70	4	40	10	100
Neutrální postoj	1	10	2	20		
Ovlivňuje/lišil	2	20	4	40		
Celkem	10	100	10	100	10	100

Většina respondentů si myslí, že lom život v obci/městu neovlivňuje a život bez lomu by se nelišil. Hlavně v obci Přepeře. Zde tento názor má všech deset oslovených respondentů. Tento postoj není až tak překvapující z důvodu vzdálenosti obce od lomu a oddělení obce od lomu silnicí. To potvrzuje respondentka PŘ 06 ve své odpovědi: „nás to neovlivňuje. Asi je to i tou silnicí Bousov – Obruby, že je to daleko od obce. No ta spodní, co je naše, tak tam na to výjezd žádný není, takže tam je problém mezi Jičínem a Mladou Boleslaví a se nás nějak netýká“. Stejný názor má i většina oslovených respondentů z Dolního Bousova (70%), jako např. respondent DB

05: „Já myslím, že v Dolním Bousově ne, protože ten lom je na okraji katastru a spíše se to dotýká Horního Bousova, Rohatska, protože ta vzdálenost je, asi tři kilometry od centra a doprava sem nevede, takže na Bousov to dopady nemá“. V obci Obruby je zaznamenáno nejvíce respondentů, kteří si myslí, že těžba v lomu život v obci ovlivňuje, jako například respondentka OB 05, která uvádí: „To určitě, jezdí sem hodně kamionů, jiné ovzduší, komunikace“. Respondent OB 01 dodává: „možná, že teď je to i horší z důvodu životního prostředí, má to dopad na obec Rohatsko, která se nachází pod tím lomem, jsou tam i nějaké naučné stezky, ohrožení živočichové“.

Jak daleko je vzdálen lom Horní Bousov od Vašeho bydliště? Změnilo by Vaše vnímání lomu, kdyby se lom nacházel blízko k Vašemu bydlišti? Důvod?

V této otázce respondenti určovali přibližnou vzdálenost od svého bydliště k lomu Horní Bousov. V druhé části otázky se vyjadřovali, zda by se změnilo jejich vnímání lomu, kdyby se lom nacházel blíže k jejich domovu a zde je jasně vidět projev konceptu NIMB, hlavně u respondentů z města Dolní Bousov a z obce Přepere. Jejich změna vnímání je zřejmě ovlivněna vzdáleností k současnému lomu. Postoj respondentů je zaznamenán v tabulce č. 14.

Tabulka 14: Jak daleko je vzdálen lom Horní Bousov od Vašeho bydliště a změnilo by Vaše vnímání lomu, kdyby se lom nacházel blízko k Vašemu bydlišti? Důvod?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepere	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Vzdálenost	2 - 7 Km		200 - 500 m		1 - 4 Km	
Ano změnilo	9	90	4	40	9	90
Ne nezměnilo, vnímám těžbu, již nyní	1	10	6	60	1	10
Ne nezměnilo						
Celkem	10	100	10	100	10	100

Proč nastává změna ve vnímání, když se lom přiblíží k blíže k domovu respondentů, si uvedeme na některých odpovědích. Například respondentka DB 01 odpověděla: „tak vyloženě by se mi nelíbilo, kdybych na to měla koukat z okna, ale já na to nevidím a nevdá mi to. Takže rozhodující zatím je, že je docela vzdálen od bydliště a

ničím Vás neomezuje. Přesně tak.“. U respondent DB 08 též rozhoduje vzdálenost, jak uvedl ve své odpovědi: „a určitě by to změnilo vnímání, kdyby byla taková díra u baráku. Člověk by na to ohlížel trochu jinak. Přesně, teď na to prakticky nevidíme, takže na ten lom nemyslím“. Ve stejném duchu odpovídali i respondenti z obce Přepere a některé komentáře si následně uvedeme. Například respondentka PŘ 02 uvádí: „takže i kdyby se lom rozšířil, tak nás by se nějak nedotkl, ale asi by mi vadilo více dopravy, narušilo by to tu takovou pohodu, kdyby byl blíž“. Respondent PŘ 09 odpověděl: „Tak vzdušnou čarou kilometr, po silnici tak tři, kdyby byl blíž? Nedokážu posoudit. A kdyby byl blíž, zajímal byste se o to? Samozřejmě, každý by měl vědět, jestli se to dělá správně, podle nějakých pravidel, ať už kvůli znečišťování nebo hluku. Člověk by se vždycky měl zajímat co se kolem děje“. Respondenti z obce Obrub již vnímají těžbu teď a jejich vnímání by se nezměnilo. Hlavní důvodem je vzdálenost a doba těžby, která probíhá na jejich území, jak zmiňují respondenti ve svých odpovědích. Například respondent OB 02 uvedl: „Od mého bydliště může být, když to vezmu vzdušnou čarou asi půl kilometru, a kdyby byl blíž nic by se, asi nezměnilo. Dřív jsem ho měl de facto pod okny, když jsem bydlel kdysi u rodičů“.

Vnímáte lom Horní Bousov jako nedílnou součást Vašeho sousedství?

Zda vnímají obyvatelé dotčeného území lom Horní Bousov, jako nedílnou součást svého sousedství, respondenti vyjádřili při položení této otázky a jejich odpovědi jsou zaznamenány v tabulce č. 15.

Tabulka 15: Vnímáte lom Horní Bousov jako nedílnou součást Vašeho sousedství?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepere	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Ano vnímám	7	70	5	50	7	70
Neutrálně			1	10	2	20
Ne nevnímám	3	30	4	40	1	10
Celkem	10	100	10	100	10	100

Při položení této otázky se 63,33% všech oslovených respondentů vyjádřilo, že lom Horní Bousov je jejich nedílná součást sousedství. 26,66% všech respondentů nevnímá lom Horní Bousov jako součást jejich sousedství a 10% to vnímá neutrálně.

Tvoří pro Vás lom Horní Bousov významný orientační bod v krajině?

U této otázky respondenti vyjadřovali, zda pro ně lom Horní Bousov tvoří orientační bod v krajině. Vyjádření respondentů je zaznamenáno v tabulce č. 16.

Tabulka 16: Tvoří pro Vás lom Horní Bousov významný orientační bod v krajině?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Ne netvoří	5	50	3	30	5	50
Ne netvoří, řídím se podle jiného orientačního bodu			1	10		
Ano, tvoří	3	30	2	20	2	20
Ano, pro upřesnění cesty	1	10	4	40	3	30
Ano po místní, ne pro neznámého	1	10				
Celkem	10	100	10	100	10	100

Z uvedených odpovědí lze konstatovat, že u respondentů z Dolního Bousova a Přepeř převládá odpověď, že pro ně lom Horní Bousov netvoří významný orientační bod v krajině. Respondent DB 08 uvedl: „*ani ne, on není moc vidět, jen z hlavní silnice, spíš ne.*“ nebo respondent DB 01: „*Ne. Řídíte se podle toho? Že řeknete, uhněte tam za lomem? Ne, určitě ne.*“. Respondent PŘ 05 uvedl: „*pro mě osobně ne.*“, ale našli se i respondenti, pro které lom Horní Bousov slouží jako orientační bod v krajině. Tento názor zastává respondentka DB 04, která uvedla: „*ano, já bych se podle toho orientovala. Pro někoho to může být orientační bod.*“.

Dále mezi odpovědi všech respondentů můžeme zařadit, že lom slouží jako orientační bod k upřesnění cesty, jak zmiňuje například respondent OB 02: „*ano, pokud chce člověk někoho navést do Obrub, tak řekne „no támhle je ten písák.“. Takže orientační bod to určitě bude.*“.

Jak vnímáte rekultivovanou část lomu? Preferoval(a), byste jiný způsob rekultivace v této lokalitě?

Při položení této otázky se respondenti vyjadřovali k probíhající rekultivaci v bývalé pískovně Obruby a zároveň k rekultivaci, která má proběhnout v lomu Horní Bousov. Odpovědi jsou zaneseny v tabulce č. 17.

Tabulka 17: Jak vnímáte rekultivovanou část lomu, preferoval(a), byste jiný způsob rekultivace v této lokalitě?

Jak vnímáte rekultivovanou část lomu						
Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Pozitivně	2	20	5	50	4	40
Neutrálně	5	50	3	30	1	10
Jsem pro jiný typ rekultivace			1	10	2	20
Negativně			1	10	3	30
nevím, že probíhá rekultivace	3	30				
Celkem	10	100	10	100	10	100
Preferoval(a) byste jiný způsob rekultivace v této lokalitě						
Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Lesnická	2	20	3	30	3	30
Vodní	1	10	1	10		
zemědělská	1	10			2	20
Nemám vyhraněný typ rekultivace	4	40	4	40	2	20
smíšená les, zemědělská a vodní	1	10	2	20	3	30
Pro společenskou potřebu (střelnice, atd.)	1	10				
Celkem	10	100	10	100	10	100

Jak můžeme vyčíst z tabulky č. 16, pozitivně rekultivaci vnímá 11 oslovených respondentů, převážně z obcí Obruby (5) a Přepěře (4). Z města Dolní Bousov pozitivně vnímá rekultivaci dva respondenti. U respondentů z Dolního Bousova rozhoduje zřejmě vzdálenost, neboť 5 respondentů zaujímá neutrální postoj k rekultivaci a dokonce 3 respondenti vůbec nevědí, že probíhá rekultivace. Neutrální postoj k rekultivaci mají i respondenti z obce Obruby (3) a jeden respondent z obce Přepěře. Negativní postoj k rekultivaci mají převážně respondenti z obce Přepěře (3), jak například uvedl respondent PŘ 05: *„začali celkem dobře, to se mi líbí, ale kdyby zmizela tahle halda od silnice. Tam ze spodu, už jsou stromky krásný, tohle tady dělá furt ostudu, už tam byl nálet, někdo to vyřezal. Už tam byli stromky silný, 10,15 cm. Teď to ořezali, holý valy tam jsou a není to hezký. Měli by to, už pořádně zrekontrolovat. Používají to jako skládku odpadu, sutin a já nevím co všechno možný, aby to měli asi čím přikrýt, tak čekají, až to bude nějakým způsobem naplněný“.*

Nejvíce akceptovanou rekultivací dle respondentů je lesnická (8), ale nejvíce respondentů (10) má nevyhraněný názor na typ rekultivace. Dva respondenti by využili zavodnění současného lomu pro přírodní koupaliště, například respondent OB 09 uvedl: *„byli bychom rádi i za jinou rekultivaci, třeba zatopení, ale řekli nám, že by to byl problém, že to nechtějí povolit. Lokalitu na koupání tady nemáme, ta co byla nahoře, tak už vyschla a tady nám to zamítli. Lidé by to přivítali“.*

Myslíte si, že těžba v lomu Horní Bousov má reálné dopady na přírodní složky, jako jsou voda, půda, fauna apod.?

V této otázce respondenti vyjadřovali, jaké dopady by mohla mít těžba v lomu na přírodní složky, jako je voda, půda, fauna apod. Odpovědi jsou zaznamenány v tabulce č. 18.

Tabulka 18: Myslíte si, že těžba v lomu Horní Bousov má reálné dopady na přírodní složky, jako jsou voda, půda, fauna apod.?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Nemá	2	20				
Nevím, nemůžu posoudit	1	10	3	30	1	10
Na spodní vodu	4	40	3	30	4	40
Faunu	2	20			2	20
Ano - všechny přírodní složky	1	10	2	20	3	30
Půda, les			2	20		
Celkem	10	100	10	100	10	100

Z tabulky je zřejmé, že jako nejvíce ohroženou přírodní složkou vnímají respondenti vodu, hlavně podzemní. Tuto ohroženou přírodní složku uvedl například respondent DB 06: „na vodu jsme upozorňovali. Bylo to zmíněno i ve vyjádřeních magistrátu Mladá Boleslav odbor životní prostředí. Obáváme se úbytku spodních vod. Nelze předpokládat, jaký to bude mít vliv, vzhledem ke změnám klimatických podmínek. Firma má měřit spodní vody, mají je překládat, tak uvidíme, co to udělá do budoucna“. Respondentka PŘ 08 dodává: „určitě ano, pitná voda a spodní voda“. Dále respondenti zmínili vliv na všechny přírodní složky. Respondent OB 01 komentuje: „myslím, že ano, už v minulosti jsme byli proti rozšíření lomu, asi 10 – 15 zpátky. Asi hlavní důvod byla ta spodní voda? Spodní voda, prašnost, ovzduší, kulturní vyžití dětí atd.“. Respondent PŘ 10 uvedl: „tak tím, že se kope jáma, přijde se o půdu, rostliny, faunu. Slyšel jsem, že se tam nesmí chodit, že je tam laguna spodních vod, tak to musí mít vliv na spodní vody“. Dva respondenti z Dolního Bousova (DB 01 a DB 03) si myslí, že těžba nemá vliv na přírodní složky a neví a nemohou posoudit, jako například respondentka OB 06, která uvedla: „nevím, dost se debatovalo o tom, že když se objeví voda, nějaký rybník, tak že to sebere vodu obci, ale jestli to je pravda fakt netuším“.

Jak vnímáte plánované rozšíření těžby lomu Horní Bousov? Souhlasíte nebo nesouhlasíte? Z jakého důvodu?

Respondenti se zde mohli vyjádřit i k otázce plánovaného rozšíření lomu Horní Bousov. Zda souhlasí nebo nesouhlasí s jeho rozšířením a jaký důvod je k tomu vede. V první části tabulky č. 19 je vyjádření respondentů, zda souhlasí nebo nesouhlasí a ve druhé části uvádějí důvod tohoto rozhodnutí.

Tabulka 19: Jak vnímáte plánované rozšíření těžby lomu Horní Bousov, souhlasíte/nesouhlasíte? Důvod?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Nesouhlasím	5	50	4	40	5	50
Neutrálně	5	50	5	50	3	30
Souhlasím			1	10	2	20
Celkem	10	100	10	100	10	100
z důvodu						
Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepeře	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Neuvedlo	4	40	2	20	6	60
Je to výhradní ložisko nerostných surovin	1	10	2	20		
Přímo neovlivňuje/ je to dál	4	40	3	30	1	10
Ohrožení ŽP	1	10	1	10	2	20
Nevím o rozšíření					1	10
Současná velikost lomu je dostačující			1	10		
Peníze do rozpočtu obce/města			1	10		
Celkem	10	100	10	100	10	100

46,66% respondentů vyjádřilo, že nesouhlasí s rozšířením lomu Horní Bousov. Respondent DB 05 uvedl: „samozřejmě s tím nesouhlasím. Bude to větší díra v krajině, než je teď“. Respondent OB 01 dodal: „nesouhlasím, kvůli životnímu pro-

středí.“ a respondentka PŘ 04 uvedla: „no s tím nesouhlasím. Mě se to nelíbí, že je to orná půda a že se to všechno zničí“. Neutrální postoj zaujímá 43,33% všech oslovených respondentů a některé odpovědi si představíme. Respondent PŘ 03 uvedl: „nejsem proti, ale nejsem si jistý, jestli je to vhodné“. Neutrální postoj zaujímá i respondentka OB 03: „úplně nesouhlasím, ale není to, že bych byla vyloženě proti. Jak se to bude táhnout podél silnice, tak to bude napohled takový, ale jinak mě to asi nijak netrápí.“ a respondent OB 07 dodal: „to jsem slyšel, mě osobně se to netýká, takže na to nemám názor, nevadí mi to“. S těžbou souhlasí 10% respondentů, například respondentka PŘ 02 odpověděla: „přesouvat k tomu sadu, tam jsou ta pole? Jo. Tak to souhlasím, aby se to takhle rozšířilo. Jo, ale rekultivace by znovu měla být na zemědělskou půdu“.

Jak vnímáte plánované rozšíření lomu Horní Bousov, konkrétně návaznosti na CHKO Český ráj?

Blízkost CHKO Český ráj jsme využili k položení otázky, jak respondenti vnímají plánované rozšíření v návaznosti na CHKO Český ráj. Jak tuto návaznost vnímají respondenti je zobrazeno v tabulce č. 20.

Tabulka 20: Jak vnímáte plánované rozšíření lomu Horní Bousov, konkrétně návaznosti na CHKO Český ráj?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepere	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Neutrální/nedokážu posoudit	2	20	2	20	1	10
Nemá to vliv na Český ráj	3	30	3	30	5	50
Špatná vizitka pro turisty, kteří přijíždějí do CHKO Český ráj	3	30	2	20		
Negativně	2	20	2	20	3	30
Změna krajinného rázu			1	10	1	10
Celkem	10	100	10	100	10	100

Celkem 11 všech oslovených respondentů je přesvědčeno, že plánované rozšíření lomu nemá vliv v návaznosti na CHKO Český ráj. Nejvíce tento názor mají re-

spondenti z obce Přepere. Respondent PŘ 09 uvedl: „nemyslím si, že by se to dotýka-
lo Českého ráje, myslím si, že je to trochu dál“. Respondent OB 09 odpověděl:
„myslím si, že to vliv nemá na CHKO.“ a z Dolního Bousova uvedeme komentář re-
spondenta DB 03: „tak je to okraj Českého ráje, takže by to nemělo tolik vadit, ani si
nemyslíš, že by kvůli tomu měla klesnout návštěvnost Českého ráje? Ne to ne“. Dále
si respondenti myslí, že je špatná vizitka pro turisty, kteří přijíždějí do Českého ráje,
jako například respondent DB 05: „pochopitelně toho, kdo přijíždí do Českého ráje,
tak to musí vnímat, jedou po horní silnici a mají vedle sebe obrovskou díru. Přesně
tak, mám stejný názor. Když jedu třeba na Moravu tak vidím nádrže, Pálavské vrchy,
žádné haldy. Tady jsou Trosky, Humprecht a bude koukat přes nějaké haldy“. Re-
spondentka OB 04 zmiňuje i změnu rázu krajiny v návaznosti na Český ráj: „není to
pěkné na oko. Taktéž ráz krajiny by se změnil, není to dobrá vizitka před Českým rá-
jem“.

Jaké dopady bude mít rozšíření lomu Horní Bousov na přírodu, obyvatele a na ekonomickou situaci v obci?

Do tabulky č. 21 je zaznamenáno vyjádření respondentů ohledně možných do-
padů na přírodu, obyvatele a na ekonomickou situaci v obci/městu v návaznosti na
rozšíření lomu Horní Bousov.

Tabulka 21: Jaké dopady bude mít rozšíření lomu Horní Bousov na přírodu, obyvatele a na ekonomickou situaci v obci?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepere	
	počet odpově- dí	%	počet odpově- dí	%	počet odpově- dí	%
Žádné, nezasa- huje do katastru obce/města	2	20	2	20	1	10
Na přírodu / ŽP	3	30	3	30	5	50
Na obyvatelstvo	3	30	2	20		
Na economic- kou situaci v ob- ci/městu	2	20	2	20	3	30
Na obyvatelstvo, přírodu, ekono- mickou situaci			1	10	1	10
Celkem	10	100	10	100	10	100

Respondenti si myslí, že největší dopad rozšíření lomu bude na přírodu a životní prostředí. Tento názor nejvíce zmiňují respondenti z obce Přepere (5 respondentů), například respondent PŘ 05: „na obyvatele nevím, ale na přírodu, je to tam pole až dolů, orná půda, stromy, sady“. Respondent PŘ 10 dodává: „no jasně hmyz, voda zvířata, ty vody pak zmizí. Čím větší to bude, tím větší dopad to bude mít“.

Komunikuje vedení obce/města s občany ohledně těžby v lomu a jeho rozšíření?

V této otázce respondenti vyjadřovali komunikaci obce/města s občany ohledně těžby v lomu Horní Bousov. V tabulce č. 22 jsou zaznamenány odpovědi.

Tabulka 22: Komunikuje vedení obce/města s občany ohledně těžby v lomu a jeho rozšíření?

Kategorie	Dolní Bousov		Obruby		Přepere	
	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%	počet odpovědí	%
Nekomunikuje/ není to v našem katastru	4	40	4	40	6	60
Nezajímám se	1	10				
Komunikovalo, když to bylo aktuální téma	5	50	5	50	4	40
Komunikuje při veřejných zasedání zastupitelstva			1	10		
Celkem	10	100	10	100	10	100

Z tabulky je zřejmé, že obec/město komunikovalo hlavně v době, kdy se rozhodovalo o povolení rozšíření těžby o ložisko štěrkopísku Horní Bousov. Takto to vnímalo 14 ze všech oslovených respondentů. Stejný počet respondentů odpověděl, že obec/město nekomunikuje nebo že záměr nezasahuje do katastru obce/města.

7. Diskuse

V této bakalářské práci se zabývám studii vlivu povrchové těžby štěrkopísku na percepční prostor obyvatel, kteří žijí v bezprostředním okolí lomů i rekultivovaného území.

Zpracovaná studie ukazuje, jaký vliv má povrchová těžba štěrkopísku a rekultivace území po těžbě štěrkopísku na percepční prostor obyvatel města Dolní Bousov a obcí Obruby a Přepere. Jaký postoj zauímají obyvatelé zájmového území k těžební společnosti a k těžbě nerostů, jak dokáží ve svém každodenním životě využít post-těžební krajinu a v neposlední řadě ukazuje postoj obyvatel ke změnám v krajině vlivem těžby štěrkopísku.

Syndrom NIMB

Významným poznatkem této bakalářské práce je, že ačkoliv se na Mladoboleslavsku nachází několik aktivních lomů, například pískovny Ujkovice, Sojovice či Újezd pod Troskami, povrchovou těžbu si obyvatelé tohoto regionu spojují spíše s uhelnou těžbou. Těžbu štěrkopísku vnímají jako možnost získání stavebního materiálu. Její vliv na krajinu a lidi si uvědomují až v případě, když těžba začne zasahovat do jejich percepčního prostoru a prostoru aktivit. Obecně lze také říci, že obyvatelé, kteří se zúčastnili prezentované studie, nedokáží komplexně posoudit vliv těžby štěrkopísku na krajinu a život obyvatel.

Respondenti v zájmovém území uvádějí neutrální až pozitivní vztah k těžbě nerostů. Dále zastávají názor, že těžba v přilehlém štěrkopískovém lomu Horní Bousov neovlivňuje život v obci/městu. V případě, kdyby zde těžba neprobíhala vůbec, život v obci/městu by se podle nich nelišil.

Z výsledků získaných ve městě Dolní Bousov vyplývá, že místní jsou ve městě spokojení, že město má dobrou vybavenost a obslužnost. Jako negativum vnímají ubytovny pro cizí národnosti. Okolní přírodu navštěvují příležitostně a zauímají neutrální postoj k těžbě nerostů. Lidé jsou názoru, že těžba v lomu Horní Bousov neovlivňuje život ve městě, ani by se nelišil, kdyby se lom nenacházel v dané lokalitě. Toto vnímání je zřejmě důsledkem větší vzdálenosti lomu od hranic města, ale při položení otázky: „ *změnilo by Vaše vnímání lomu, kdyby se lom nacházel blízko*

k Vašemu bydlišti?“, přichází změna ve vnímání. Zde se jasně ukazuje syndrom NIMB= not in my backyard (není to u mých dveří). Lidé v obci Obruby jsou spokojeni a preferují hlavně klid v obci a částečně si přejí lepší soudružnost mezi obyvateli obce. Do přírody se snaží chodit skoro každý den, nejraději s rodinou nebo se svým mazlíčkem (pes). V obci Obruby jsou lidé rozpolceny, co se týče těžby nerostů obecně. Většina obyvatelů má neutrální vztah k těžbě, ale vyskytuje se i pozitivní a i negativní vztah. Obyvatelé jsou i rozdílní v názoru, zda těžba v lomu ovlivňuje život v obci a zda by se život v obci lišil bez přítomnosti lomu. U lidí z Obrub není znám efekt NIMB, tak jako u lidí z Dolního Bousova. Tento efekt se u obyvatel obce nevyskytuje patrně z důvodu, že bývalá pískovna je v těsném sousedství již 40 let a občané jsou na těžbu již zvyklí. V obci Přepeře jsou lidé spokojeni, líbí se jim především klid a kvitují prostředí, zeleň a vzhled obce. Přírodu navštěvují příležitostně, nejraději s rodinou nebo přáteli. Zaujímají neutrální postoj těžby nerostů a jsou názoru, že lom neovlivňuje život v obci. Ale pokud by se nacházel lom blíže k bydlišti, tak se objevuje již zmíněný efekt NIMB. Současný lom vnímají, jako nedílnou součást sousedství a mají rovnoměrný názor, zda pro ně současný lom tvoří orientační bod v krajině.

Měřítko těžby a finanční přínos

Porovnáním vlastních výsledků s výsledky studie Janura (2017) je patrné, že rozdíl ve velikosti lomů a druhu těžby nerostu (uhlí versus šterkopísek) ovlivňuje vnímání obyvatel, zejména jejich vztah k těžební firmě. Janura (2017) ve své diplomové práci hodnotil vztah obyvatel města Habartov a obce Lomnice k těžební společnosti, která prováděla v jejich blízkosti těžbu uhlí. Ze studie vyšlo, že oslovení respondenti mají zpravidla pozitivní vztah k těžební společnosti. Mezi hlavní důvod respondenti uváděli finanční benefity pro místní obyvatele, zejména zaměstnanost. Naproti tomu v mé studii respondenti zaujímají neutrální a negativní postoj k těžební firmě. Neutrální postoj zaujímají respondenti, kteří neznají firmu, která provádí těžbu v lomu. Tento jejich postoj může být propojen právě s finančními benefity. Těžba je malého měřítka a neumožňuje tak vyšší nabídku zaměstnání pro místní obyvatele, jako je tomu u uhelných velkolomů.

Rekultivace

V zájmovém území probíhá v bývalé pískovně Obruby rekultivace na zemědělskou půdu a částečné zalesnění. Do studie jsem tedy vložil možnost, aby se respondenti vyjádřili k rekultivaci v bývalé pískovně Obruby a zároveň uvedli, jaký typ rekultivace preferují. V současném těžebním prostoru probíhá těžba z vody a z tohoto důvodu by mohla v budoucnu proběhnout i vodní rekultivace. Pro tento způsob rekultivace se vyslovili pouze 2 respondenti. Větší část oslovených respondentů preferuje rekultivaci smíšenou, lesní a zemědělskou rekultivaci a zbylá část oslovených respondentů nemá vyhraněný typ rekultivace. Respondenti uvedli ve studii všechny typy rekultivací vhodné po ukončení těžby štěrkopísku, které zmínil Matějček (2004) ve své studii využití pískoven po těžbě štěrkopísku na Nymbursku. Při svém výzkumu navštívil 97 lokalit postižených těžbou štěrkopísku, zhodnotil jejich využití a následně je rozdělil do 9 kategorií zmíněných v našem průzkumu. Na rekultivaci v bývalé pískovně Obruby zaujímají obyvatelé Dolního Bousova neutrální postoj a nemají preferovaný typ rekultivace. Občané obce Obruby vnímají rekultivovanou část pozitivně a nemají preferovaný typ rekultivace. Rozdílný názor mají občané obce Přepere na probíhající rekultivaci v bývalé pískovně Obruby. Zde převládá jak pozitivní tak negativní názor na rekultivaci. Mezi preferované rekultivace uvedli lesní nebo smíšená lesní se zemědělskou. Respondenti naopak vůbec nezmiňovali způsob rekultivace, která je v současné době nejvíce preferovaná. Ta spočívá v širším využití rekultivovaného území pro volnočasové využití pro občany. Tímto směrem se vydávají hlavně na Sokolovsku a Mostecku, kde vznikají jezera, rekreační a volnočasové prostory po ukončené těžbě uhlí. Tento způsob rekultivace zmínil například Janura (2017), kde oslovení respondenti kvitují začlenění do krajiny a možnosti volnočasového využití. Braunová (2013) ve své práci provedla průzkum rekultivovaných pískoven v Polabí a můžeme konstatovat, že ve většině případů je využit výskyt vody, jak pro rekreační účely, tak pro začlenění do krajiny.

Střet s ochranou přírody

Poloha dobývacího prostoru přibližně 2 km od CHKO Český ráj nabízí otázku „*jak vnímáte plánované rozšíření lomu Horní Bousov, konkrétně v návaznosti na CHKO Český ráj*“. Z výsledků vyšlo najevo, že 36,66% oslovených respondentů je

názoru, že těžba a její rozšíření nemá vliv na CHKO Český ráj. Hlavní důvodem tohoto argumentu je vzdálenost od hranic CHKO Český ráj, kterou považují respondenti za dostačující. Pouze 16,66% respondentů je přesvědčeno, že rozšíření stávajícího lomu bude špatnou vizitkou pro příjíždějící turisty do CHKO Český ráj. Zahradníková (2014), která ve své BP provedla analýzu vlivů cestovního ruchu na území CHKO Český ráj z hlediska ochrany přírody a krajiny se zaměřuje na důvody, které přitahují turisty do zmíněné lokality. Z její studie vychází, že 46% dojíždí do Českého ráje automobilem a mohou tím pádem projíždět dobývacím prostorem. Cestovní ruch do této oblasti neodmyslitelně patří, avšak za předpokladu, že nebude narušovat přírodní a kulturní dědictví. Důležité je dbát na rozvoj šetrné turistiky a volit taková opatření, která nebudou narušovat jedinečnou přírodu Českého ráje. Zřejmě z tohoto důvodu se 23,33% mnou oslovených respondentů vyjádřilo k plánovanému rozšíření negativně a dva respondenti zmínili změnu krajinného rázu. Podobnou studii vlivu těžby štěrkopísku na Valticko-Lednický areál a město Břeclav vypracovala Jordánová (2011). Z její studie a výsledků je zřejmé, že těžba nemá vliv na turistický potenciál tohoto regionu a jeho návštěvnost postupně zbyšovala

Zapojení obyvatel do plánování těžby

V posledních letech se výrazně mění přístup těžebních společností k spolupráci s obcemi a místními obyvateli. Tento postoj zaznamenala ve své práci Drobníčková (2008), která popisuje změny vztahu mezi těžební společností a příslušnou obcí a veřejností na jižní Moravě v lokalitě kolem Valtic a Ostrožské Nové Vsi. Těžební firmy pro klidnější průběh před povolování nebo rozšíření těžby začínají již od počátku záměru komunikovat se zástupci obcí a společně hledají kompromisy. Po této změně přístupu těžebních společností k obcím lze konstatovat, že vztahy jsou bezkonfliktní a začíná se projevovat spolupráce mezi těžební společností a obcí. Tento postoj těžební firmy též zaznamenala Braunová (2013) ve své studii a popisuje spolupráci těžební společnosti s obcí v oblasti u Pískové Lhoty. Způsob spolupráce spočívá ve finančním přínosu do rozpočtu obce, sponzorský dar pro místní fotbalový klub a poskytnutí štěrku pro obecní potřeby. Jejich spolupráce vyústila, až k projednání o vzniku nové pískovny blízkosti obce Vrbové Lhoty. V mé studii jsem zaznamenal pouze jeden příspěvek, který vyzdvihuje spolupráci mezi obcí a těžební společností. Byl to respondent OB 09, který uvedl: *my jsme obešli lidi a většina byla*

pro, přinese to peníze a obec má s firmou spolupráci a zisk, lidé písek za minimální náklady a obec má vše zadarmo. Například firma podporuje dětský den a obec uvažuje, že peníze od firmy využije, aby občané měly odpady zdarma“. Jinak ve své studii vnímám spíše horší komunikaci mezi těžební firmou a obcemi a městem. Souvisí to i se soudním líčením, které proběhlo z iniciativy města Dolní Bousov a okolních obcí před plánovaným rozšířením současného lomu o druhou etapu. Hlavním tématem rozporu byla obava o spodní vodu, která zásobuje studny a zdroje pro město Dolní Bousov a okolní obce.

8. Závěr

Cílem této práce bylo vyhodnocení, jakým způsobem povrchová těžba štěrko-písku vstupuje do percepčního prostoru místních obyvatel. Posouzení vlivu těžby bylo zkoumáno pomocí kvalitativního sociologického výzkumu, konkrétně za pomoci semistrukturovaných rozhovorů.

Studie proběhla v regionu, kde těžba nerostů obecně není v takovém měřítku jako například na Sokolovsku, Nymbursku a jižní Moravě, kde je těžba rozšířenější a lidé těžbu vnímají více než v našem zájmovém území. Z tohoto důvodu většina respondentů nevnímá přímé dopady těžby štěrko-písku na krajinu a její obyvatele.

Má bakalářská práce poukázala na nedostatky v obecné informovanosti obyvatel dotčených obcí o těžbě nerostů. Proto je důležité, aby veřejné složky zvýšili informovanost o problematice těžby a její důsledků na krajinu. Je potřeba začít již od základních škol, aby děti a mládež dostali do povědomí všechny spojitosti související s těžbou nerostů. Aby města a obce pokračovala v zapojování obyvatel do problematiky těžby nerostů a řešili ve spolupráci s těžební společnostmi další postupy v rámci těžby a následné rekultivace.

Výsledky mé práce budou poskytnuty dotčeným obcím pro účely zvýšení povědomí o problematice vnímání těžby nerostů v malých lomech. Dále budou sloužit jako podklad pro výzkum sociálních dopadů těžby a rekultivací na Katedře biotechnických úprav krajiny na Fakultě životního prostředí ČZU.

9. Seznam Literatury

9.1. Seznam literatury

Arriaza M., Cañas-Ortega J. F., Cañas-Madueño J. A. & Ruiz-Aviles P., 2004: Assessing the visual quality of rural landscapes. *Landscape and Urban Planning* 69.

Bálek & kol., 2017: Rekultivace pískovny Provodín – šance nejen pro ropuchu krátkonohou, *Ochrana přírody, AOPK* (online) [cit. 2019.3.30], dostupné z <<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/rekultivace-piskovny-provodin-sance-nejen-pro-ropuchu-kratkonohou/>>.

Baňka P., 2006: Fotograf časopis pro fotografii a vizuální kulturu č.8/2006. Media-gate Brno.

Calla, 2007: Pískovny za humny (online) [cit. 2018. 12.16], dostupné z <http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/Piskovny_za_humny_nahled.pdf>.

Centrum pro krajinu, 2007: Obnova posttěžebních krajín (online) [cit. 2018.12.17], dostupné z <http://www.centrumprokrajinu.cz/vyzkum_obnova_krajin_cz.html>.

Cílek V., 2002: Krajiny vnitřní a vnější. Dokořán, Praha.

Cohen D., & Crabtree B., (2006): Qualitative Research Guidelines Projekt (online) [cit. 2019.04.09], dostupné z <<http://www.qualres.org/HomeSemi-3629.html>>.

Creswell J. W., 1998: Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions. Thousand Oaks. Sage Publication.

Černoušek M., 1992: Psychologie životního prostředí. Karolinum, Praha.

ČGS, ©2018: mapa půdní typy 1:50000 (online) [cit. 2019.1.23], dostupné z <<https://mapy.geology.cz/pudy/>>.

ČSÚ, ©2017: Charakteristika okresu Mladá Boleslav (online) [cit. 2018.11.22], dostupné z <https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_mlada_boleslav>.

ČSÚ, ©2018: Počet obyvatel v obcích – k 1. 1. 2018 (online) [cit. 2018.11.22], dostupné z <<https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>>.

Disman M., 2011: Jak se vyrábí sociologická znalost- příručka pro uživatele. Univerzita Karlova v Praze Nakladatelství Karolinum, Praha.

Dohnal R., 2013: Technické vs technické rekultivace (online) [cit. 2019.04.09], dostupné z <<https://odpady-online.cz/prirodni-vs-technicke-rekultivace/>>.

Dolní Bousov, ©2018: o městě (online) [cit. 2018.11.25], dostupné z <<http://www.dolni-bousov.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=24>>.

Drobníčková H., 2008: Geologická a ekologická specifika těžby fluvialních štěrko-písků (online) [cit. 2019.04.14], dostupné z <[https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/23B9570CDFE40E07C12574E40044A47C/\\$file/03316229.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/23B9570CDFE40E07C12574E40044A47C/$file/03316229.pdf)>.

- Finger S. E., Church S. E. & Guerard P. V., 2008:** Potential for Successful Ecological Remediation, Restoration, and Monitoring, Integrated Investigations of Environmental Effects of Historical Mining in the Animas River Watershed, San Juan County, Colorado, (online) [cit. 2019.04.06], dostupné z <https://pubs.usgs.gov/pp/1651/downloads/Vol2_combinedChapters/vol2_chapF.pdf>.
- Geoportál,** ©2018: mapy (online) [cit. 2018.12.5], dostupné z <<https://geoportal.gov.cz/web/guest/map/>>.
- Harper D., 2000:** Online Etymology Dictionary (online) [cit. 2019.03.30], dostupné z <<https://www.etymonline.com/>>.
- Hendl J., 2016:** Kvalitativní výzkum – základní teorie, metody a aplikace. Portál, Praha.
- Hendl J., 2012:** Přehled statistických metod – analýza a metaanalýza dat. Portál Praha.
- Heřmanová E., Patočka J., 2008:** Lokální a regionální kultura v České republice. ASPI, Praha, 105-108s.
- Chudilová I., 2014:** Sociologické metody, SOCIOweb, Sociologický ústav AVČR, Praha.
- Chuman T., 2013:** Obnova krajiny po těžbě nerostných surovin. PřF UK Praha (online) [cit. 2018.12.16], dostupné z <<https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/393/pdf>>.
- Jeřábek H., 1992:** Úvod do sociologického výzkumu. Karolinum Praha. Praha.
- Kaplan R., Kaplan S., 1989:** The experience of nature. A psychological perspective. Cambridge University Press, New York.
- Keller S., & Conradin K., 2018:** Semi-Structured Interviews (online) [cit. 2019.04.09], dostupné z <<https://sswm.info/humanitarian-crises/urban-settings/planning-process-tools/exploring-tools/semi-structured-interviews>>.
- Květ R., 2003:** Duše krajiny. Staré stezky v proměnách věků. ACADEMIA Praha, Praha.
- Lefebvre H., 1991:** The production of space. Oxford, Blackwell.
- Lyons E., 1983:** Demographic correlates of landscape preference. Environmental and Behavior 15: 487 – 511.
- Matějček T., 2004:** Těžba štěrkopísků ve středním Polabí a její vliv na krajinu. In: Veronica, 18, č. 4, 7–9 s.
- Matějček T., 2005:** Vytěžené pískovny a jejich začlenění do krajiny, časopis Živá, Akademie věd Praha (online) [cit. 2019.3.30], dostupné z <<http://ziva.avcr.cz/files/ziva/pdf/vytezene-piskovny-a-jejich-zacleneni-do-krajiny.pdf>>.
- Mendelova Univerzita,** ©2010: Definice krajiny (online) [cit. 2018.12.15], dostupné z <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=59020>.
- Mentální mapování,** 2007: Modulární systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků JmK v přírodních vědách a informatice CZ.1.07/1.3.10/02.0024 Geogra-

- fie, Mentální mapování (online) [cit. 2019.03.30], dostupné z http://ucitele.sci.muni.cz/materialy/86_1.pdf.
- Miovský M.**, 2006: Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Grada Publishing, a. s., Praha.
- Mžp**, Evropská úmluva o krajíně (online) [cit. 2018.12.16], dostupné z https://www.mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva.
- Nakládal P.**, 2018: Hydrologický posudek, DP Dolní Bousov a DP Obruby. Praha.
- Němec J., Pojer F.**, 2007: Krajina v České Republice. Consult Praha, Praha.
- Olecká I., Ivanová K.**, 2010: Metodologie vědecko – výzkumné činnosti. Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s, Olomouc, ISBN 978-80-87240-33-5.
- Petrusek M.**, 1993: Teorie a metoda v moderní sociologii. Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, Praha, 204 s.
- Prach K., Hobbs R. J.**, 2008: Spontaneous succession versus technical reclamation in the restoration of disturbed sites. *Restoration Ecology*.
- Přepeře**, ©2018: obec Přepeře (online) [cit. 2018.12.2], dostupné z <https://www.obec-prepere.cz/>.
- Reichel J.**, 2009: Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Grada Praha. Praha.
- Řehounek J., Řehouňková K., & Prach K.**, 2010: Ekologická obnova území narušených těžbou nerostných surovin a průmyslovými deponiemi. Calla, PROTISK s.r.o České Budějovice.
- Sklenička P.** (2003): Základy krajinného plánování. Naděžda Skleničková, Praha, 321 s. ISBN 80-903206-1-9.
- Smolová I.**, 2008: Těžba nerostných surovin na území ČR a její geografické aspekty. Přírodovědecká fakulta Univerzity palackého v Olomouci, Olomouc.
- Starý L.**, 2016: 2. plán otvírky, přípravy a dobývání části výhradního ložiska šterkopísku Horní Bousov v dobývacím prostoru Dolní Bousov. Železný Brod.
- Strumse, E.**, 1996. Demographic differences in the visual preferences for agrarian landscapes in Western Norway. *Journal of Environmental Psychology* 16, 17-31.
- Svobodová K.**, 2011a: Krajinný ráz. ČVUT, Fakulta architektury v Praze, Ústav prostorového plánování, Praha (online) [cit. 2018.12.17], dostupné z http://cvut.mapovyportal.cz/krajina_krajiny_raz.pdf.
- Svobodová K.**, 2011b: Percepce krajiny, Výzkum a využití ve strategickém plánování. ČVUT, Fakulta architektury v Praze, Ústav prostorového plánování, Praha (online) [cit. 2019.1.23], dostupné z http://cvut.mapovyportal.cz/percepce_krajiny.pdf.
- Svobodová K.**, 2015: Proměny české post-krajiny, ERA21, online [cit. 2019.04.01], dostupné z <https://www.era21.cz/cs/clanky/aktualne-z-redakce/2015-06-03-promeny-ceske-post-krajiny/>.
- Svobodová K., Sklenička P., Molnářová K. & Šalek M.**, 2012: Visual preferences for physical attributes of mining and post-mining landscapes with respect to the socio-demographic characteristics of respondents. *Ecological Engineering*, 43, 34-44.

Swanwick C, & al. 2002: Landscape Character Assessment – Guidance for England and Scotland. CAX 94. Wetherby – Edinburgh: The Countryside Agency – Scottish Natural Heritage (online) [cit. 2018.12.16], dostupné z <<https://www.nature.scot/sites/default/files/2018-02/Publication%202002%20-%20Landscape%20Character%20Assessment%20guidance%20for%20England%20and%20Scotland.pdf>>.

Štýs S., 2015: Proměny české post-krajiny, ERA21 online [cit. 2019.04.01] dostupné z <<https://www.era21.cz/cs/clanky/aktualne-z-redakce/2015-06-03-promeny-ceske-post-krajiny/>>.

Tichá, M. 2005: Monitoring rostlinných společenstev v LBC Hráza Kroměříž. Sborník příspěvků z mezinárodní conference, Venkovská Krajina, Brno, 162 – 165s.

Van Heijgen E., 2013: Human Landscape Perception. Landscape Architecture and Planning. Social Spatial Analysis (online) [cit. 2018.12.15], dostupné z <<https://www.highweald.org/downloads/publications/uk-landscape-research-reports/1057-human-landscape-perception-of-the-high-weald/file.htm>>.

Vojtíšek P., 2012: Výzkumné metody, metody a techniky výzkumu a jejich aplikace v absolventských pracích vyšších odborných škol. Vyšší odborná škola sociálně právní v Praze, Praha.

Vráblíková J., 2010: Recultivation of area after coal mining on example of North Bohemia. Zivotne prostredie 44/1: 24 – 29.

Vrána K., Dostál T., Zuna J., Kender J., 1998: Krajinné inženýrství. Český svaz stavebních inženýrů. Praha.

Walker I., 2013: Výzkumné metody a statistiky. Grada Publishing a.s., Praha.

Zákon 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), v platném znění.

Zákon 334/1992 Sb., České národní rady o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění.

Diplomové a bakalářské práce:

Braunová M., 2013: Vybrané aspekty těžby štěrkopísku v Polabí. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědná fakulta, Katedra geografie, Olomouc. 78-95 s. (diplomová práce). „nepublikováno“. Dep. Univerzita Palackého v Olomouci.

Havelková Z., 2013: Vnímání prostoru obyvateli Kostelce nad Černými lesy. Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, Katedra sociálních věd, Pardubice. 9-10 s. (bakalářská práce). „nepublikováno“. Dep. Univerzita Pardubice

Chalupa O., 2014: Vliv těžby na krajinu Kladenska. Česká zemědělská univerzita, Fakulta životního prostředí, Katedra biotechnických úprav krajiny, Praha. 31 s. (diplomová práce). „nepublikováno“. Dep. SIC ČZU v Praze.

Janura J., 2017: Studie vlivu povrchové těžby na percepční prostor obyvatel. Česká zemědělská univerzita, Fakulta životního prostředí, Katedra biotechnických úprav krajiny, Praha. 50-58 s. (diplomová práce). „nepublikováno“. Dep. SIC ČZU v Praze.

Jordánová J., 2011: Dopady těžby nerostných surovin na ekonomickou situaci místních obyvatel a životní prostředí. Masarykova univerzita Brno, Ekonomicko – správní fakulta, Brno. 65-69 s. (diplomová práce). „nepublikováno“. IS – Muni v Brně.

Krepl J., 2014: Výběr z konečných populací v ekonomických úlohách. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut ekonomických studií, Praha. 7 s. (bakalářská práce). „nepublikováno“. Dep. repozitář Univerzity Karlovy v Praze.

Kubíček, J. 2008: Rekultivace lokality po povrchové těžbě písku. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, Ústav procesního a ekologického inženýrství, Brno. 28 s. (bakalářská práce). „nepublikováno“. Dep. VUT v Brně.

Zahradníková M., 2014: Analýza vlivů cestovního ruchu na území CHKO Český ráj z hlediska ochrany přírody a krajiny a návrhy šetrného rozvoje. Česká zemědělská univerzita, Fakulta životního prostředí, Katedra aplikované ekologie, Praha. 53,66 s. (bakalářská práce). „nepublikováno“. Dep. SIC ČZU v Praze.

9.2. Seznam obrázků

Obr. 1: Swanwickova růžice, (nature.scot, 2002).

Obr. 2: Evidovaná ložiska a ostatní zdroje České republiky, Česká geologická služba (online) [cit. 2019.04.09. upraveno autorem], dostupné z <<http://www.geology.cz/extranet/publikace/online/surovinove-zdroje>>.

Obr. 3: Vymezení zájmového území, (online) [cit. 2019.2.15], dostupné z: <<https://www.google.cz/maps/@50.4630229,15.0273837,20778m/data=!3m1!1e3>>.

Obr. 2: Město Dolní Bousov, (online) [cit. 2018.12.8], dostupné z: <<https://mapy.cz/zakladni?x=15.1314616&y=50.4375786&z=15&base=ophoto>>.

Obr. 3: Obec Obruby, (online) [cit. 2018.12.8], dostupné z: <<https://mapy.cz/zakladni?x=15.0863362&y=50.4594678&z=16&base=ophoto>>.

Obr. 4: Obec Přepere, (online) [cit. 2018.12.8], dostupné z: <<https://mapy.cz/zakladni?x=15.1047039&y=50.4691930&z=15&base=ophoto>>.

Obr. 5: Přehledná mapa umístění záměru, (online) [cit. 2019. 2. 15], dostupné z: <https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_STC2052>.

Obr. 6: Rekultivace v pískovně Obruby, (zdroj: autor, 2018).

Obr. 7: Současný těžební prostor Horní Bousov, (zdroj: autor, 2018).

Obr. 8: Budoucí těžební prostor (zdroj: autor, 2018).

Obr. 9: Geologické podloží zájmového území, (online) [cit. 2018.12.8] dostupné z: <<http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/index.php?start-y=703034&start-x=1007360>>.

Obr. 10: Břehule říční, (online) [cit. 2018.12.8] dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/sites/default/files/styles/full/public/obrazky/breh_br eh.jpg?itok=yWunpABm>.

Obr. 11: Údolí Plakánek, (online) [cit. 2018.12.8] dostupné z: <<http://itras.cz/fotogalerie/udoli-plakanek/velke/udoli-plakanek-001.jpg>>.

Obr. 12: klimatické podmínky v zájmovém území, (online) [cit. 2018.12.8] dostupné z:

<http://geoportal.gov.cz/arcgis/services/CENIA/cenia_klima/MapServer/WmsServer?LAYERS=0&TRANSPARENT=TRUE&INFO_FORMAT=application%2Fvnd.esri.wms_featureinfo_xml&VERSION=1.3.0&OWSSERVICE=WMS&FORMAT=image%2Fpng&STYLES=default&EXCEPTIONS=INIMAGE&SERVICE=WMS&REQUEST=GetMap&CRS=EPSG%3A102067&BBOX=-704261.8505025,-1016244.8432471,-675674.29293978,-1001627.0241407&WIDTH=1786&HEIGHT=913>.

9.3. Seznam tabulek

Tabulka 01: Rozdíly v přístupech kvantitativního a kvalitativního výzkumu.

Tabulka 02: Základní charakteristiky respondentů z města Dolního Bousov.

Tabulka 03: Základní charakteristiky respondentů z obce Obruby.

Tabulka 04: Základní charakteristiky respondentů z obce Přepere.

Tabulka 05: Vztah k těžební společnosti TAUM.

Tabulka 06: Tradice, které se vztahují k určitému místu ve městě/ v obci.

Tabulka 07: Vnímání města/obce a vyjádření spokojenosti respondentů.

Tabulka 08: Co se Vám ve městě/obci líbí a co byste naopak změnil (a).

Tabulka 09: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

Tabulka 10: Jak často? Chodíte raději sám(a), nebo s někým?

Tabulka 11: Vztah k těžbě nerostů obecně.

Tabulka 12: Vnímáte rozdíl mezi povrchovou těžbou šterkopísku a těžbou uhlí, tak jak probíhá například na Mostecku, kde vidíte zásadní rozdíl?

Tabulka 13: Jakým způsobem ovlivňuje těžba lomu život v obci/městu, myslíte si, že bez lomu se život v obci lišil?

Tabulka 14: Jak daleko je vzdálen lom Horní Bousov od Vašeho bydliště a změnilo by Vaše vnímání lomu, kdyby se lom nacházel blízko k Vašemu bydlišti? Důvod?

Tabulka 15: Vnímáte lom Horní Bousov jako nedílnou součást Vašeho sousedství?

Tabulka 16: Tvoří pro Vás lom Horní Bousov významný orientační bod v krajině?

Tabulka 17: Jak vnímáte rekultivovanou část lomu, preferoval(a), byste jiný způsob rekultivace v této lokalitě?

Tabulka 18: Myslíte si, že těžba v lomu Horní Bousov má reálné dopady na přírodní složky, jako jsou voda, půda, fauna apod.?

Tabulka 19: Jak vnímáte plánované rozšíření těžby lomu Horní Bousov, souhlasíte/nesouhlasíte? Důvod?

Tabulka 20: Jak vnímáte plánované rozšíření lomu Horní Bousov, konkrétně návaznosti na CHKO Český ráj?

Tabulka 21: Jaké dopady bude mít rozšíření lomu Horní Bousov na přírodu, obyvatele a na ekonomickou situaci v obci?

Tabulka 22: Komunikuje vedení obce/města s občany ohledně těžby v lomu a jeho rozšíření?

10. Přílohy

Příloha 1: Struktura interview

Respondent datum čas, místo dotazování zaměstnání MB

Pohlaví:

Věk:

Dosažené vzdělání?

Obor?

Zaměstnání?

Je vaše zaměstnání spojeno s těžbou nerostů nebo s rekultivacemi?

Je Vaše současné zaměstnání spojeno s těžební společností Taum?

Jaký je váš vztah k těžební společnosti Taum: a máme čtyři možnosti velmi pozitivní, pozitivní, neutrální, negativní, velmi negativní?

Jak dlouho žijete v obci Obruby?

Odkud pocházíte?

Bydlí Vaše nejbližší rodina v této obci, městu?

Udržujete tradice, které se vztahují k určitému místu ve městě? To znamená, jestli navštěvujete nějaké slavnosti apod.?

Jak vnímáte město Dolní Bousov, jste zde spokojený?

Co se Vám ve městě líbí, a co byste naopak změnil?

Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

Chodíte rád do přírody? Jak často? Sám?

Jak byste popsal Váš vztah k těžbě nerostů obecně? Máme čtyři možnosti velmi pozitivní, pozitivní, neutrální, negativní, velmi negativní?

Vnímáte rozdíl mezi povrchovou těžbou šterkopísku a těžbou uhlí, tak jak probíhá například na Mostecku, kde vidíte zásadní rozdíl?

Jakým způsobem ovlivňuje těžba v lomu Horní Bousov život ve městě/obci, myslíte si, že bez lomů se život ve městě/obci lišil?

Jak daleko se nachází lom Horní Bousov od Vašeho bydliště, a změnilo by Vaše vnímání lomu, kdyby se lom nacházel blíže? A proč?

Vnímáte lom Horní Bousov jako nedílnou součást Vašeho sousedství?

Tvoří pro vás lom Horní Bousov významný orientační bod v krajině?

Jak vnímáte rekultivovanou část lomu, preferoval byste jiný způsob rekultivace v této lokalitě? Zde máme na mysli původní lom, kde už těžba skončila a probíhá tam rekultivace...

Myslíte si, že těžba v lomu Horní Bousov má reálné dopady na přírodní složky jako jsou voda, půda, fauna apod.?

Jak vnímáte plánované rozšíření těžby lomu Horní Bousov, souhlasíte? Má se to rozšiřovat k Hornímu Bousovu, souhlasíte?

Jak vnímáte plánované rozšíření lomu Horní Bousov, konkrétně návaznost na CHKO Český ráj?

Jaké dopady bude mít rozšíření lomů Horní Bousov na přírodu, obyvatele a na ekonomickou situaci v obci?

Komunikuje vedení obce s občany ohledně těžby v lomu a jeho rozšíření?

Denní doba –

Počasí –

Byl u rozhovoru někdo přítomen –

Zajímal Vás tento rozhovor? Ano velmi, spíše ano, ani ne ani ano, spíše ne, vůbec ne?

Nálada? Negativní, spíše negativní, neutrální, spíše pozitivní, pozitivní?

Příloha 2: Plán těžby

Václav Maurer , Lužec n. Vitavou

DP DOLNÍ BOUSOV

2. POPD

Příloha č. 2 - ŘEZ 1 - 1'

1 : 1 000

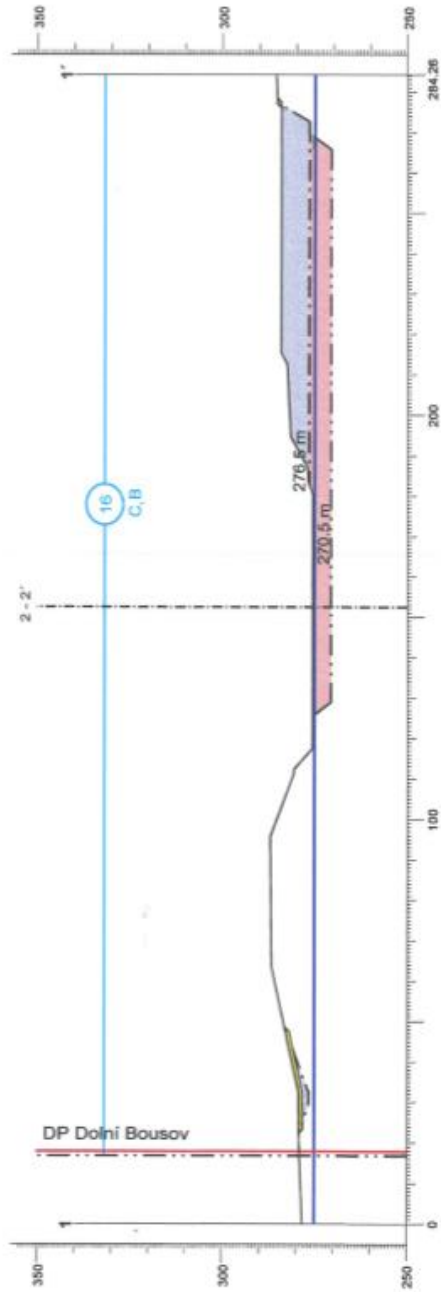
STAV KE DNI : 9.11.2016

Ev. číslo : 109-Popd16b 1-1

S-JTSK

74

- Vysvětlivky :**
- hranice DP Dolní Bousov
 - postup skryvkového fezu
 - postup 1. těžebního fezu
 - postup 2. těžebního fezu
 - průměrná úroveň hladiny spodní vody
 - bloky zásob
 - profil terénu

Vyhotovil : v listopadu 2016
Lubomír Stary

CS

Václav Maurer , Lužec n. Vltavou

DP DOLNÍ BOUSOV

2. POPD

Příloha č. 2 - ŘEZ 1 - 1'

1 : 1 000

STAV KE DNI : 9.11.2016

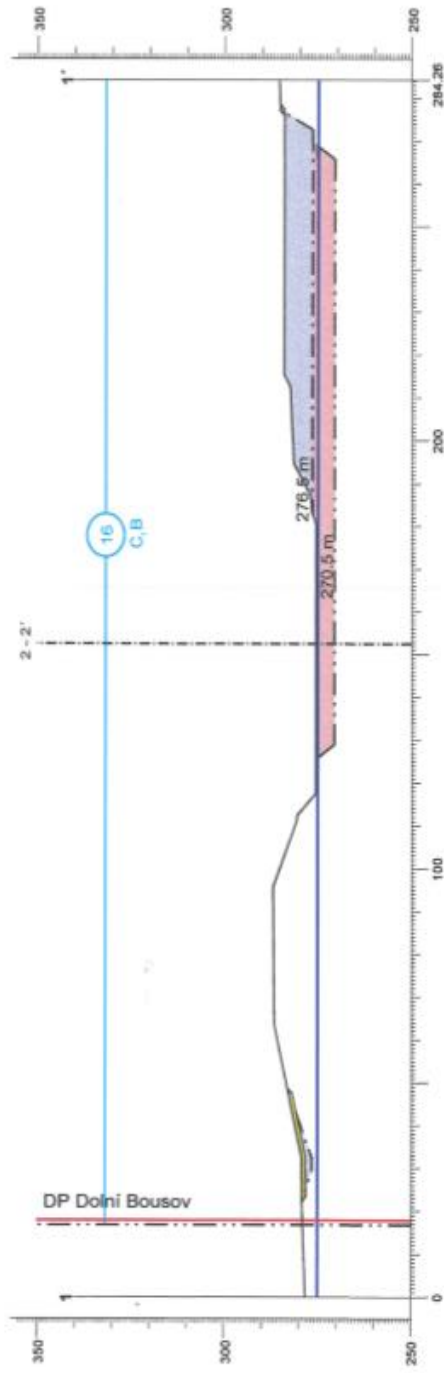
Ev. číslo : 109-Popd16b 1-1

S-JTSIK

70

Vysvětlivky :

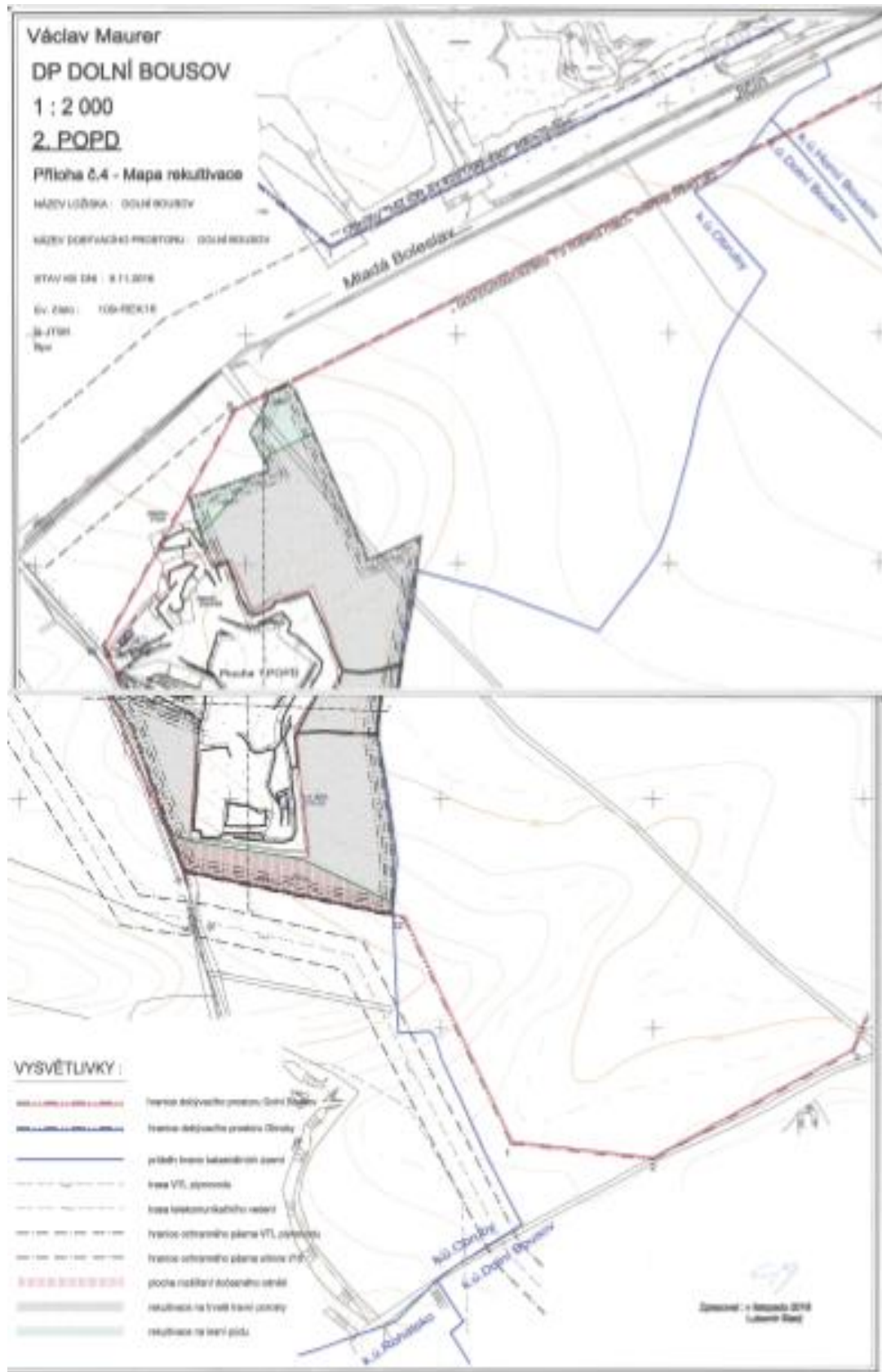
- hranice DP Dolní Bousov
- postup skryvkového řezu
- postup 1. těžebního řezu
- postup 2. těžebního řezu
- průměrná úroveň hladiny spodní vody
- bloky zásob
- profil terénu

Vyhotovil : v listopadu 2016
Lubomír Stary

17

Příloha 3: plán rekultivace v lomu Horní Bousov

Příloha 4: Přepis rozhovorů

Příloha 5: Zpracované výsledky

Jsou uloženy na přiloženém CD.